Rok I. Kraków, 21 maj 1909 — קראקא, ר"ח סיון תרס"ט. Nr 19

יודישע אילוסטרירטע צייטונג

Żydowska gazeta illustrowana.

Wychodzi każdego piątku.

Prenumerata wynosi: Rocznie 10 K. = 5 Rbs. Półrocznie 5 K. = 2.50 Rbs. Kwartalnie K 2.75 = 1.50 Rbs

Pojedynczy egzemplarz 20 h. = 10 Kop.

Redakcya i Administracya: Kraków, Grodzka 62.

Jüdische Illustrierte Zeitung.

ערשיינט יעדען פרייטאג.

אבאנאמענטס־פרייז: יעהרליך: 10 קראנען, = 5 רובל. האלביעהריג 5 קראנען = 2.50 רובל. פיערטעל יעהרליך 2,75 קראנען, = 1,50 רובל.

איינצעלנע נומער 20 העללער = 10 קאפ.

אין אנדערע לענדער: יעהרליך 15 פראנק, האלביעהריג 7 50 פיערטעליעהריג 4 פראנק.

רעדאקציאן און אדמיניסטראציאן: קראקא גראדזקאסטר. 62. טעלעפאן נו' 412. עסטערר. פאסטשפארקאסען־קאנטא נו' 57,341.

הויפטפערטרעטונג פאר רוסלאנד: י. מערעצקי, ווארשא, מיאדאווא נו' 12 פיליע אין לאדז: פרזעיאזד נו' 15

הויפטפערטרעטונג פאר רומעניען: דאוויד הערצבערג, יאסי, סטר. סארא ריע נו' 151.

קאנסטיטוציע אין פערזיען.

קאנסטיטוציע אין פערזיען: די לעצטע קעמפפע ביי טעבריז צווישען די רעוואלוציאנערע און דעם שאה'ס מיליטער.

איגהאלט: דאס דייטשע קאיזער־פאאר אין וויען — א יודישער באטשאפטער — פראצעס לאפוהין — פרויענבעוועגונג אין ענגלאנד — ערד־ציטערניש אין פארטוגאל — א שרפה אין כאריסלאוו — איבערשוועמונגען — די רוסישע קאיזערליכע פאמיליע — אנארכיסטען אין אינדיען — די ערייגניסע אין דער טירקיי — וועלטסמאמארד און ראפעלמארד — איבערפאל אין אייזענבאהנצוג או. ז. וו.

קאנסטיטוציע אין פערזיען.

סוף סוף האט דער שאה פון פערזיען נאכגעגעבען און וויעדער איינגעפיהרט די קאנסטיטוציע אין זיין לאנד. געטהון האט ער עס נאטירליך נישט אוים ליעבע צו דעם פאלק, נישט אוים אנהענגליכקייט צו דער קאנסטיטוציע, וועלכע ער האט שוין אזויפיעל מאל בעשווארען און קיינמאל נישט געהאלטען די שבועה. נאר פשוט אוים מורא, ער זאל נישט כאלד אים גאנצען אראפ פונם בענקיל, גלייך זיין קאלעגע אבדול-האמיד.

אין א מאניפעסט, וועלכעס דער שאה האט ארויסגעגעבען, כעזוכט ער אין דאס פארלאמענט אויף דעם 1־טען אויגוסט.

די רעוואלוציאנערע פארטיי איז אבער מיט דעם שאה׳ם ענטשליעסונג גאר נישט צופריעדען. זיי קעמפפען ווייטער און פערלאנגען פונ׳ם שאה גוואראנציעס, אז איצט וועט ער שוין האלטען זיין שבועה.

די רעוואלוציאנערע האבען אויך ארויסגעגעבען פאלגענדען אויפרוף צו זייערע חברים:

„קעמפפער פאר פרייהייט! דער שאה מאחמעד־אלי, וועלכער האט שוין צעהנדליגער מאל נעגעבען און צוריקגענומען די קאנסטיטוציע, האט יעצט ווידער ארויסגעגעבען א מאניפעסט, אז ער שענקט א קאנסטיטוציע, דערביי האט ער בעשטימט דעם טערמין פון דער צוזאמענזאמלונג פון מעדזשילים (פארלאמענט) אויפ׳ן 1־טען אויגוסט.

צו וואס דארף דען אזוי לאנג געדויערן? דער מעדזשילים קאן דאך צוזאמענגערופען ווערען אין פערלויף פון 2 טאג!

דערפון זעהט מען אלזא קלאר, אז מאהאמעד־אלי וויל אונז געבען א קאנסטיטוציע, וועלכע וועט נישט זיין איינשטימיג מיט די פאדערונגען פון די גרונד־געזעצען, וואס זענען אויסגעארבייט געווארען דורכ׳ן ערשטען מעדזשילים.

אזא קאנסטיטוציע דארפען מיר אויף הונדערט טויזענד כפרות. און אונזערע פלענער בנוגע צו דער צוקונפט מוזען בלייבען די זעלבע וואס פריהער...

ווי עס שיינט, וועט די רוסישע רעגירונג נישט אנגעהמען דעם שאה׳ם צד. דעריבער ראטען מיר דורכאוים — נישט אויסצוזעצען דאס געווער און צו מארשירען שנעל אויף טעהעראן. לאז דער נצחון צון די יונג־טירקען אונז דיענען פאר א ביישפיעל.

די רעוואלוציאנערען שטעהען שוין קוים עטליכע מייל פון טעהעראן ענטפערנט און יעדען טאג קענען זיי די הויפטשטאדט דעררייכען, זייער אויפרוף האט איבעריגענס ארויסגערופען א שטארקע אויפרעגונג ביים שאה און זיינע ראהטגעבער...

ווער ווייסט אויב צו זיין איצטיגען נאכגעבען וועט שוין נישט זיין שפעט?

דאס ניַעסטע פערדיענסט אין דער וויעדער הער־שטעלונג פון דער קאנסטיטוציע אין פעריזען האבען די רעוואלוציאנערען פון דער שטארט טעפרים. דארט איז געוועזען זייער הויפטזיץ און אט די שטארט האבען זיי פערטהיידיגט מיט אלע כחות הדשים לאנג.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער א בילד פון דער שטארט טעבריס ווי אויך א בילד, פארשטעלענדיג די לעצטע קעמפפע ארום דער שטאדט צווישען דעם שאה׳ם מיליטער און די רעוואלוציאנערען.

די נשמה פון דער פערסישער רעוואליציאנערער בעוועגונג איז א פערסיאנער מיט׳ן נאמען סאטאר־כאן. די קארעספאנדענטען פון די גרויסע אייראפעאישע צייטונגען דערצעהלען נסים ונפלאות פון זיינע פעהיגקייטען אלס גענעראל, אלס פיהרער און אלס ארגאניזאטאר. זיי דערצעהלען וועגען זיין אונגעהייערער ליעבע צום פאלק און פון זיין איינפלוס אויף די, וועלכע געבען זייער לעבען אוועק פיר דער פערסישער רעוואלוציאן. אויב א העלפט פון דעם וואס זיי דערצעהלען אויף איהם איז אמת, איז סאטאר־כאן ווערטה צו פערנעהמען א שעהנעם פלאטץ צווישען די גרויסע מענשען פון אלע נאציאנען.

זעלבסט־מארד און דאפעל־מארד: די פערשכור׳טע מוטער ווארפט אראב איהרע צוויי קינדער און דערנאך זיך דורך׳ן פענסטער פונ׳ם צווייטען שטאק.

דאס דייטשע קאיזער־פאאר אין וויען.

פרייטאג, דען 14 מאי איז דער קאיזער ווילהעלם פון דייטשלאנד און די קאיזערין אויגוסטא וויקטאריא געקומען קיין וויען צום בעזוך פון קאיזער פראנץ יאזעף.

קאיזער ווילהעלם איז נישט קיין זעלטענער גאסט אין וויען. זייט ער זיצט אויף דעם קאיזער־שטוהל איז ער שוין 14 מאל געוועזען אין וויען צום בעזוך.

אבער אזא עמפפאנג ווי דאסמאל האט ער נאך קיינמאל נישט געהאט. די גאנצע בעפעלקערונג האט איהם צוגעיובעלט און געפייערט, דער טאג איז געוועזען א יום־טוב פאר די וויענער.

דער בעזוך איז צוואר געוועזען א גאנץ פריוואטער, אבער ער האט בעקומען א גרויסע פאליטישע בעדייטונג דורך דעם, וואס קאיזער פראנץ יאזעף, ווי אויך די גאנצע בעפעלקערונג פון וויען האט בענוצט די געלעגענהייט, צו דאנקען דעם דייטשען קאיזער פאר זיין טריי האלטען צו עסטערייך־אונגארן אין דער שווערען באלקאן־קריזע, וואס האט געהערשט אים פערגאנגענען ווינטער.

ס׳איז דאס א היסטארישער פאקט, אז דאס עפענטליכע ערקלערען פון דייטשלאנד, עס וועט אים קריעגספאל אונטערשטיצען זיין פערבינדעטען מיט׳ן גאנצען כח, האט דערהאלטען דעם וועלט־פריעדען, די מעכטע, וואס האבען השק געהאט צום קריעג, זענען דורך דעם געצוואונגען געווארען, זיך צוריקצוהאלטען, נישט־וועלענדיג ארויסרופען א קריעג פון דער גאנצער וועלט.

דער עמפפאנג, וועלכען מען האט דעם דייטשען קאיזער־פאאר געמאכט, איז געוועזען גאר גרויסארטיג און אימפאזאנט. דער באהנהאף ווי אויך די גאסען, וואס די קאיזערליכע געסט האבען פאסירט, זענען געוועזען גרויסארטיג פערפוצט מיט בלומען, פאהנען און טעפיכען.

דער קאיזער ווי אויך אלע אין וויען וויילענדע מיטגליעדער פון קאיזערליכען הויף, האבען ערווארט די געסט ביים באהנהאף, ווען דער דייטשע הויפצוג איז אנגעקומען, איז צוערשט אויסגעשטיעגען די דייטשע קאיזערין, וועלכער קאיזער פראנץ יאזעף האט געוואלט קושען די האנד. זי האט אבער דעם אלטען קאיזער ניך ארומגעהאפט און געדרוקט א קוש אויף זיין שטערן.

אים אייזענבאהנצוג איבערגעפאלען: א מאסקירטער גוינער איבערפאלט אם אייזענבאהנצוג א פרוי.

דיזע סצענע האט געמאכט אויף אלע צוזעהער א שטאר־קען איינדרוק.

נאר הערצליך און װארים איז געװעזען די בעגריסונג פון די ביידע קייזער. עטליכע מאל האבען זיי זיך אומ־

א אמעריקאנישע ירושה: דער בעטריגער סט ארט װאשינגטאן, וואס האט ביי א וויענער דאהנארט אויסגענארט 85,000 קראָ־נען מיט דער מעשה פון א אמעריקאנישער ירושה.

געאָרמט און געקושט, דערנאך האבען ביידע גערעדט עטליכע מינוט, האלטענדיג זיך געגענזייטיג ביי די הענד מיט װאַרמקייט און הערצליכקייט.

נאך די עמפפאנגס־צערעמאניעס זענען די קייזער און זייערע בעגלייטער געפאהרען אין די האָפבורג, אויף דעם גאנצען װעג שטירמיש בעגריסט פון דער בעפעל־קערונג.

אבענדס האט שטאטגעפונען א גאלאמאהל, ביי וועלכען ביידע קייזער האבען געהאלטען פייערליכע, האָכפאָליטישע טאָאסטע. ביידע האבען דערמאנט די לעצ־טע קריזע און ערקלערט, אז נאר דעם טרייען פעסטהאל־טען אין דער אלליאנץ צווישען ביידע מלוכות, צוזאמען מיט׳ן דריטען פעראיינרעטען, איטאליען, איז צו פערדאנ־קען די ערהאלטונג פונ׳ם וועלט־פריעדען.

נאכדעם, ווי קייזער װילהעלם האט געענדיגט זיין טאאסט, נעמט ער ארום דעם קייזער פראנץ יאָזעף און קושט איהם הערצליך. דאס געשעהט אזוי פלוצים און אונערוואַרטעט, אז אלע אנוועזענדע ווערען ראפפון שטארק גערירהרט.

דעם אנדערען טאג נאכמיטאג, האט דאס דייטשע קייזער־פּאאר פערלאָזט וויען, בעגלייטעט פונ׳ם קייזער און פון אלע מיטגליעדער פונ׳ם קייזערליכען הויף.

דאס געזעגנען זיך איז געװעזען עבענזא הערצליך און װארים ווי דער עמפפאנג.

דער בעזוך האט א גרויסע פאליטישע בעדייטונג, וועלכע איז נאך גרעסער געוואָרען דאדורך, וואס צווייטען פריהער איז קייזער וילהעלם צוזאמענגעקומען מיט׳ן קעניג פון איטאליען. אויך פון וויען אויס האבען די ביידע קייזער טעלעגראפיש בעגריסט זייער דריטען פער־בינדעטען, דעם קעניג פון איטאליען, וועלכער האט גע־ענטפערט מיט א הערצליכער דעפעשע. דאס בעווייזט, אז דער דריי־בונד איז ווייטער שטארק ווי פריהער און די דריי מעכטע, דייטשלאנד, עסטערייך־אונגארן און איטא־ליען, זענען בכח, דער גאנצער וועלט צו דיקטירען זייער ווילען. דאס איז די שטארקסטע שטיצע פונ׳ם פ ר י ע־ ד ע ן.

די פרעסע פון דער גאנצער וועלט אנערקענט אויך די גרויסע בעדייטונג פון דעם קייזער־בעזוך.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער די ביל־דער פון קייזער װילהעלם און קייזערין אויגוסטא וויק־טאָריא, ווי אויך א אָריגינאַל בילד פארשטעלענדיג דעם מאמענט, ווען קייזער פראנץ יאזעף בעגריסט זיינע קאי־זערליכע געסט אויף דעם וויענער באהנהאף.

א יודישער באטשאפטער.

פאר איניגער צייט האבען די צייטונגען געמעלדעט, אז דער ביזהעריגער האנדעלסמיניסטער אין אמעריקא, אסקאר שטרויס, איז פונ׳ם נייעם פרעזידענט וויליאם טאפט, ערנאנט געווארען צום אמעריקאנישען באטשאפטער אין יאפאן.

שטרויס אבער האט דיזע שטעלע נישט געוואלט אנגעהמען אויס פערשיעדענע טעמים.

איצט קימט ווידער די ידיעה, אז שטרויס איז ערנאנט געווארען צום אמעריקאנישען באטשאפטער אין קאנסטאנטינאפעל.

פרעזידענט טאפט האט איהם בעוועגט אנצונעהמען דיזען אמט, ווייל עס איז פון די גרעסטע וויכטיגקייט אז אונטער די איצטיגע אומשטענדען אין טירקיי זאלען די פעראייניגטע שטאאטען דארט זיין פערטרעטען מיט א פעהיגען, ענערגישען דיפלאמאט ווי שטרויס.

שטרויס האט שוין געדיענט אלס אמעריקא׳ס פערטרעטער אין טירקיי אונטער דריי פרעזידענטען, קליוו־לאנד, העריסאן און מעקינלי. דאן איז עס בלויז געוועזען דער אמט פון א געזאנדטען, אבער די בעציהונגען צווישען די צוויי לענדער זענען אונטערדעסען געווארען נעהענטערע און וויכטיגערע און איצט שיקט אמעריקא אהין שטרויס׳ן אלס אמבאסאדאר.

דער פרעזידענט האט איהם אויפמערקזאם געמאכט אז זיין לאנגע ערפאהרונג אין דיפלאמאטי און ספעציעל מיט דעם צושטאנד פון טירקיי זענען נויטיג פאר אמעריקא. שטרויס האט זיך געפיהלט פערפפליכטעט צו פאלגען דעם רוף פון זיין לאנד און האט דעם אמט אנגענומען.

שטרויס, וואס זיין בילד ברענגען מיר אין היינטיגער נומער, איז אויך בעקאנט אלס יודישער כלל־טהוער.

ערדציטערניש אין פארטוגאל.

אין פארטוגאל איז דא ערשט פארגעקומען א שרעקליך ערדציטערניש, די ערינערונג אין דער שרעק־ליכען קאטאסטראפע פון מעסינא, וועלכע איז נאך פריש אים זכרון האט אביסעל אפגעשוועכט דעם איינדרוק פון דעם נייעם איבערקערעניש, ווייל טאקי קעגען מעסינא זעהט דאס איצטיגע ערדציטערניש אויס ווי א קינדער־שפיעל.

אין אמת׳ן אבער איז עס געוועזען גענוג שרעקליך און האט געפאדערט פיעל מענשליכע קרבנות. בעזונ־דערס די פראווינץ עסט־עמאדעא איז דורך דער קאטאסט־ראפע פאסט אים גאנצען חרוב געווארען. אין דעם שטעדטיל בענאווענטע (פראווינץ סאנטארע) איז נישט איין הויז גע־בליעבען גאנץ, די איבערגעשראקענע איינוואהנער זענען זיך צולאפען אויף די פעלדער, וואו זיי האבען זיך אויפ־געבויט פראוויזארישע באראקען.

דער קעניג האט תיכף ארויסגעשיקט א גרעסערע סומע, די בעטראפענע צו אונטערשטיצען, אויך די רע־גיערונג האט נישט געשפארט קיין געלד; אבער עס וועלען נאך פערגעהען יאהרען, ביז די צערשטערטע ער־טער וועלען ווידער ווערען אויפגעבויעט.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער צוויי בילדער פון דעם ערדציטערניש, לויט אריגינעלע פאטא־גראפיען.

שרפה אין בריסלאו: רויך א דונער ברענט אויס א שרעקליכע שרפה אין די סיבראלעאום־שאכטע פון בריסלאו.

דאס דייטשע קאיזער־פאאר אין ווין: קאיזער פראנץ יאזעף בּגריסט זיינע געסט אם באהנהאף.

א אמעריקאנישע ירושה.

אין וויען זענען פאָרינע וואך צוויי בּעקאנטע פער־זענליכקייטען פערהאַפטעט געוואָרען, וועגען דער בּעשול־דיגונג, אַז זיי האָבּען בּיי אַ וויענער צאַהנאַרצט ארויס־געלאַקט אַ היבּשע סומע געלד. דערצעהלענדיג איהם עפּיס אַ שווינדעלהאַפטע מעשה מיט אַ אַמעריקאַני־שער ירושה.

די מעשה איז פאָלגענדע. פאַר אַ צייט האָבּען וויענער און בּעהמישע בּלעטער געבּראַכט די ידיעה, אַז אַ געוויסער האָפּמאַן, עהעמאַליגער דעזערטער פון דעם עסטערייכישען מיליטער, איז אויף דער אַמעריקאַנישער אינזעל יאַמאַיקאַ בּיי אַ רעוואָלוציע געטעדטעט געוואָר־ען און האט איבּערגעלאַזט 73 מיליאָן ירושה פאַר זיין משפּחה. אין נאָרדבּעהמען, וואו ס'געפינען זיך האָפּמאַנ'ס קרובים, האָט די מעשה ערגעגט גרוי'ס אויפזעהען און די „יורשים" האָבּען זיך פאַר דער זאַך שטאַרק אינטערעסירט. נון איז געקומען אַ געוויסער ראַנטיסט וואַשינגטאָן צום צאַהנאַרצט דר. טויבער און האַט איהם פאָרגעלעגט גע־פעלשטע דאָקומענטע, לויט וועלכע דער פערשטאָרבּענע האָפּמאַן איז וואַשינגטאָנ'ס שוועגערפאָטער און איהם קומט אייגענטליך די ירושה. ווייל אבּער ס'פעהלט איהם דאָס נויטהיגע געלד, די ירושה צו בּעהעבּען, און ער מוז אויך צוערשט די איבּריגע קרובים בּעפריעדיגען, זיי זאָלען נישט קומען מיט זייער'ע טענות, האט וואַשינגטאָן אָבּגעמאַכט מיט דעם דר. טויבּער אַ געשעפט, אַז ער וועט איהם (טויבּערן) געבּען אַ גרויסען טהייל פון דער ירושה, ווען ער וועט איהם פאָרלייפיג לייהען די נויטהיגע סומע.

דר. טויבּער האט געלאָזט דורך דעם אַדוואָקאַ־טורס־בּעאַמטען לעוו־בּעער אין לאָנדאָן נאָכפאָרשען אויב די מעשה איז אמת. און לעוו־בּעער האט בּעשטעטיגט, אַז אַלעס איז כשר־וישר. דעמילט ניבּט ער שוין אָהן יערען צווייפעל כסדר אַזויפיעל געלד. וויפיעל וואַשינגטאָן פערלאַנגט און דיזער האט איהם פון לאָנדאָן געבּראַכט דאָקומענטע פון אַדוואָקאַטען און נאָטאַרע, וועלכע בּע־שטעטיגען נאָך אַמאָל די גאַנצע זאַך. וואַשינגטאָנ'ס בּרודער, קאַרל שטאַפּאַרד און לעוו־בּעער זענען צו דעם צוועק עטליכע מאָל געפאָהרען קיין לאָנדאָן און דר. טויבּער האט כסדר געצאָהלט די הוצאות. אויף דעם אופן האט די חברה בּיי איהם אַרויסגעלאָקט בּערך 85000 קראָנען.

צולעצט זענען זיי געקומען מיט אַ נייער טענה, אַז איצט איז נאָך נויטהיג 25000 קראָנען געריכטס־שפּעזען, דעמילט וועט מען שוין קענען די ירושה בּע־העבּען. טויבּער וואָלט אפשר אויך דיזע סומע געוועזען

דאָס דייטשע קאיזער פּאאר אין וויען: קאיזער ווילהעלם.

אויסגעפאָלגט, ווען ס'טרעפט זיך נישט נאָר'ע אַ צופאַל דורך וועלכען ס'האט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז וואַשינגטאָן איז אַ פּראָסטער שווינדלער.

א האָף־שניידער, וועלכען די בּרידער וואַשינגטאָן און שטאַפּארד זענען שולדיג געווען 2000 קראָנען, האט ערקלערט געגענאיבּער דריטע פּערזאָנען, אַז זיי זענען האָכשטאַפּלער און בּעטריגער. וואַשינגטאָן האט דעם שניידער געקלאַגט פאַר עהרענבּעליידיגונג און בּיי דער פערהאַנדלונג האט דער שניידער בּעוויעזען דורך פיעלע פאַקטען אַז זיין בּעהויפטונג איז אמת. אַז די בּרידער לעבּען אין גרעסטען לוקסוס אויף פרעמדע קאָסטען און זייער גאַנצע פּרנסה איז שווינדעל און בּעטרוג.

דר. טויבּער איז דאָפון געוואָהר געוואָר־ען און האט זיך בּעראָטהען מיט זיין אַדוואָקאַט, וואָס דאַ איז צו טהון. דער אַדוואָקאט האט זיך געווענדעט קיין לאָנדאָן און באַלד בּעקומען די ידיעה, אַז אַזעלכע אַדוואָקאַטען און נאָטאַרע, וועלכע האבּען בּעשטעטיגט די מעשה מיט דער ירושה, זענען נאָר אין לאָנדאָן נישט פאָרהאַנען, אַלעס איז געוועזען געפעלשט, מיט די אונטערשריפטען און סטאַמפּילען. דער לעוו־בּעער איז געוועזען מיטבּעטהייליגט אין דעם שווינדעל און ער האט אַלסדינג בּעשטעטיגט. וואָס די גוינער האָבּען געוואָנט.

די דריי הברה־לייט האט מען תיכף פערהאַפטעט און זיי האָבּען זיך אויך מודה געוועזען. איצט שטעלט זיך אַרויס, אַז חוץ דעם דר. טויבּער האבּען זיי נאָך אַ גאַנצע מענגע אַנדער'ע פּערזאָנען בּעשווינדעלט...

די גאַנצע מעשה ערגעגט אין וויען, וואו די שווינדלער האבּען געשפּיעלט אַ גרויסע ראָליע אין דער־געזעלשאַפט, גרויס אויפזעהען.

מיר בּרענגען אין אונזער היינטיגען נומער דאָס בּילד פון דעם הויפּטשווינדלער סטואַרט וואַשינגטאָן. דערזעלבּער הייסט אייגענטליך שלעזינגער און שטאַמט פון אונגאַרן. דעם אַמעריקאַנישען נאָמען האט ער אַנגע־נומען ווייענדיג אַ צייט לאַנג אין אַמעריקאַ.

פּרויעז־בּעוועגונג אין ענגלאַנד.

די ענגלישע פרויען, וועלכע סטענס אַ גרויסער טהייל פון זיי, ווילען דורכאויס מיט געוואַלט דורכזעצען, מען זאָל זיי אין ענגלאַנד בּעווילינען פּאָליטישע רעכטע. מען מיז מודה זיין, אַז לויט זייער אַגיטאַציע בּעווייזען זיי אַז זיי זענען טאַקי ראוי ראַצו. ווייל די אַגיטאַציע ווערט בּעטריעבּען מיט אַזויפיעל מוטה און ענערגיע, אַז די מענער וואָלטען זיך פון איהר בּעדאַרפט מאַנכעס אָבּ־לערנען.

מאַנכמאָל אָבּער גרייפען זיי אויך צו גאַנץ אָרגי־נעלע מיטלען, וועלכע רופען אַרויס די גרעסטע הייטערקייט.

אַזוי האָבּען זיי געשיקט צוויי יונגע היבּשע דאַמען אלס פּאָסט־פּאַקעטע צום מיניסטער־פּרעזידענט אַסקוויט.

די „לעבּענדיגע פּאַקעטע" האט מען געבּרענגט צו דער פּאָסט, מיט אויפשריפטען אויף דער בּרוסט, אויף וועלכע ס'איז געוועזען גענוי פערשריעבּען די אַדרעסע פונ'ם מיניס־טער־פּרעזידענט. נאַטירליך מיט אַ געהעריג אויסגעשטעל־טען און ריכטיג פראַנקירטען פראַנקאַטבּריעף...

אויף דער פּאָסט האט מען צוערשט נישט געוואוסט, וואָס צו טהון מיט אַזאַ מין מאָדנע פּאַקעט. דער דירעק־טאָר האָט אָבּער געפּסק'נט, מען זאָל די צוויי „פּאַקעטע" דורך אַ שליח־מיוחד תיכף צו שטעלען דעם אַדרעסאַט.

דאס דייטשע קאיזער־פּאאר אין וויען: קאיזערין אויגוסטאַ וויקטאָריאַ.

וכך הוה. אזוי איז אויך געשעהען. א פאסטריענער האט זי אָבגעפיהרט ביז צום מיניסטער-פרעזידענט, און געוואָלט זיי דאָרט איבערגעבען. דער דיענער פאַר׳ן טהויער האָט זי אָבער נישט געוואלט אריינלאָזען און דער פאָסט-בעאמטע איז אליין אריינגעגאנגען צום מיניסטער-פּרעזידענט און איהם איבערגעגעבען דעם פראכט-בריעף.

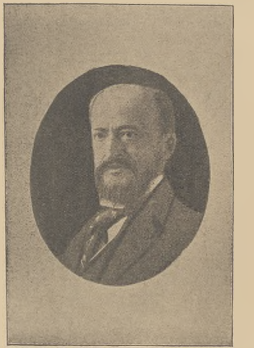

א יודישער באטשאפטער: אזקאר שטרויס, וועלכער איז ערנאנט געוואָרען צום אמעריקאנישען באטשאַפטער אין קאָנסטאַנטינאָפעל.

דער מיניסטער איז אין דעם ערשטען מאמענט פון די פאקעטע שטאַרק איבערראשט געוואָרען. באלד אבער האט ער זיך געפאסט און לאַכענדיג אויפגעשריעבען אויף דעם פראַכט-בריעף: „נישט אָנגענומען — רעטור“.

איצט האבען די לעבענדיגע פאקעטע געמוזט צוריקוואַנדערן צום פאסטאַמט, וואו מען האט זיי „ארויסגעגעבען“ ערשט דעמאלט, ווען דער אויפגעבער איז געקומען און אינטערגעשריעבען דעם רעצעפּיס, אז ער נעמט זיי צוריק און בעצאהלט דאס פאָרטא פאַר דער צוריקבעפערדרונג...

כדי זיך אבער נוקם צו זיין אין דעם מיניסטער-פּרעזידענט פאר זיין נישט-גאַלאנטקייט האבען איהם די שטרייטבאַרע דאַמען אבגעטהון א אנדער שפּיעצעל.

זיי האָבען איהם אָבגעוואַרט פאר׳ן פאַרלאמענט, ווען ער איז ארויסגעגאנגען אין בעגלייטונג פון זיינע קאלעגען, דעמילט זענען צו איהם צוויי דאמען צוגעגאַנגען און איהם נישט געלאָזט אוועקגעהן, ביז ער וועט זיך מיט זיי אויסטענה׳ן.

זומער-אויספלוג פון דער רוסישען קאיזער פאמיליע: קאיזער ניקאלויס, די קאיזערין און זייערע קינדער.

אסקוויט איז א גאלאנטער העדר און נישט קענענדיג די צוויי דאמען אָבוויזען, מוז ער זיך געזעגענען מיט זיינע קאָלעגען און געהן אין בעגלייטונג פון די צוויי דאַמען ביז צו זיך א היים.

געפּועלט האָבען די דאַמען נאטירליך ביי איהם גאר נישט, אויף זייערע פראגען: „ווען די רעגיערונג וועט בעווילינגען שטימרעכט פאר פרויען?“ האט ער געענטפערט מיט א געלעכטער: כ׳האָב געמיינט, איהר וועט מיך עפּיס קלענערע שאלות פרעגען... דאנעגען האט ער זיך מיט זיי גערן אונטערהאַלטען וועגען דער נייער מאָדע, וועגען דעם וועטער, טהעאַטער, מוזיק עטצ. עטצ.

* * *

עס גיבט אבער אויך פרויען אין ענגלאַנד, וואָס האָבען אַנדערע אויפגאַבען, ווי „שטימרעכט“ און „וואַהלרעכט“ צו בעקומען. זיי ווילען דיענען דער געזעלשאפט און צו דעם צוועק האָבען זיי געבילדעט א בעזונדער ווייבליך סאַניטעט-קאָרפּס. אנ׳א-ט רעטונגס-געזעלשאַפט, וואס בעשטעהט פון לויטער דאַמען, די אָפיציערע אפילו זענען אויך פרויען. דאס גאנצע קאָרפּס איז מיליטעריש אָרגאַניזירט, מיט אוניפאָרמען, פערד און וועגען, גאנץ גענוי ווי דאָס מיליטעַרישע סאניטעטס-רעגימענט.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער צוויי בילדער: איינס פאָרשטעלענדיג דער מיניסטער-פּרעזידענט אסקוויט אין בעגלייטונג פון די צוויי איינגעשפּאַרטע דאַמען, דאס צווייטע פאָרשטעלענדיג מיטגליעדער פון דעם ווייבליכען סאָניטעטס-קאָרפּס.

אַנאַרכיסטען אין איגדיען: אַנארכיסטען שליידער א אויפרייס-באָמב׳ן אין א אייזענבאַהנצוג אויף ענגלישע בעאַמטען.

דאָן יוסף הנשיא, הערצאָג פון נאַקסאָס

היסטאָרישער ראָמאַן אויס דעם זעכצעהנטען יאָהרהונדערט

פריי בעאַרבייטעט נאָך . ווילדענראַר.

(אַכטע פאָרזעצונג). *)

ניינטעס קאַפּיטעל.

דער קריעג צווישען דער טירקיי און ווענעדיג איז אַ בעשלאָסענע זאַך. פון ביידע זייטען מאַכט מען אַלע נויטהיגע הכנות צו דעם בלוטיגען טאַנץ און באַלד באַלד וועלען זיך הערען די קולות פון די קאַנאָנען.

אין דער טירקיי אַרבייטען אַלע מיניסטער מיט זייער גאַנצער ענערגיע. די פאַרבערייטונגען צום קריעג וואָס ניכער צו בעענדיגען. ווי ווייט די טירקישע פּאָליטיקער און גענעראַלע האָבען אויך פיינד געהאַט דעם יוד דאָן יוסף הנשיא, וואָס דורך איהם איז דער גאַנצער קריעג ענטשטאַנען, זענען זיי דאָך געוועזען גענוג הייסע טירקישע פּאַטריאָטען, צו ווינשען זייער זיעג פון דעם גרעסטען זיעג.

אין דער ערשטער צייט האָט נאָר איין מוהאַמעד סקולי, דער גראָס-וועזיער, געצענקערט מיט די הכנות. איצט אָבער איז ער אים גאַנצען פלאַם און פייער פאַרן קריעג.

געלד פעהלט דעם סולטאַן נישט. דאָן יוסף הנשיא האָט זיך פערפּפליכטעט, צו פערשאַפען די גרעסטע סומען, וואָס וועלען נויטהיג זיין צום קריעג און ער האַלט וואָרט. נישט בלויז זיין אייגען פערמעגען און דאָס פאַרמעגען פון זיין מוהמע, נאָר אויך פיעל אַנדערע רייכע יודען האָבען איהם געגעבען וויעפיעל געלד ער האָט נאָר פערלאַנגט, כדי צו פיהרען דעם קריעג. וואָס קען אויך דעם כלל-ישראל ברענגען די ישועה.

אויך דער ווענעציאַנישע סענאַט האָט אויסגעפיהרט זיין בעשלוס. די צוויי ברידער קוריני האָבען בעקומען דעם בעפעהל, איבערצונעהמען דאָס קאָמאַנדאָ איבער די ווענעציאַנישע קריעגס-שיפען און טאַקי וואָס שנעלער אַרויסצופאָהרען.

לעאָנאָראַ, זייער שוועסטער, האָט זיי בעגלייט אויף זייער וועג.

דאָס פערהעלטניס צווישען איהר און די ברידער איז צוואַר אין די לעצטע וואָכען געוועזען שטאַרק גע-שפּאַנט. אין דער ערשטער צייט, נאָך דאָן יוסף הנשיא'ס אַבפאָהרען איז עס אפילו געקומען צו אויפרעגענדע סצענען צווישען זיי. די ברידער האָבען דורכאויס פערלאַנגט פון זייער שוועסטער, זי זאָל אַבלאָזען פון דעם יוד און פערגעסען אָן איהם. לעאָנאָראַ אָבער האָט דאָס גישט געוואָלט הערען.

מיט דער צייט איז אָבער די זאַך שטילער געוואָרען. די ברידער קוריני זענען געוועזען שטאַרק פערנו-מען מיט דער אַלגעמיינען אויפרעגונג, וואָס האָט בע-הערשט נאָכ'ן ווענעדיג פאַר'ן קריעג און זענען נאָר זעלטען צוזאַמענגעקומען מיט זייער שוועסטער. לעאָנאָראַ פון איהר זייט איז געוועזען געגוג קלוג און ענטשלאָסען, אין געגענוואַרט פון די ברידער נישט צו געדענקען דעם נאָמען פון דאָן יוסף הנשיא. און אַזוי איז אין דעם הויז קוריני'ס ווידער געוואָרען בּיסלעכווייז שלום צווישען ברידער און שוועסטער.

איצט, ווען די ברידער האָבען געוואָלט אַבפאָהרען אין דעם ווייטען, סכנה-פולען וועג, האָט זי לעאָנאָראַ בעגלייטעט.

דער ווענעציאַנישע סענאַט האָט זיך אויף דעם אופן נישט טועה געוועזען אין זיין פּלאַן. נאָר אַזויפיעל האָט די זאַך געהאַט אַ שינוי, אַז לעאָנאָראַ איז נישט געפאָהרען אויף אַ בעזונדער שיפעל, ווי מען האָט גערעכענט, נאָר

זי האָט פּלאַן גענומען טאַקי אויף דעמזעלבען שיף, אויף וועלכען די ברידער זענען געוועזען.

ערשט איצט, אין דעם מאָמענט, ווען דאָס שיף איז פּאַוואָלינקע אַרויסגעשוואומען פונ'ם האַפען און די ווענעציאַנישע הייזער און טהורמעס זענען וואָס אַ מאָל מעהר פערשוואונדען פון פאַר איהרע אויגען, האָט לעאָנאָראַ אָנגעהויבען צו פיהלען אַ מין בענקעניש צו איהר פאָטער-שטאָדט, צו די ווענעציאַנישע הייזער, גאַסען און קאַנאַלע, וועלכע זי זעהט אפשר צום לעצטען מאָל. טריבע געדאַנקען האָבען זי בעדריקט און פערביטערט, וואָס ווייטער דאָס שיף איז אַריינגעפאָהרען אין ים אַריין.

לעאָנאָראַ איז געוועזען די איינציגע פרוי אויף דעם שיף. אפילו קיין בעדיענערין האָט זי נישט מיטגענומען. שעה'ן-לאַנג פלעגט זי אָבזיצען אין איהר איינזאַם צימער אָדער שטעהען אויף דעם דעק פונ'ם ים און בעטראַכטען די רוישענדע כוואַליעס, דעם לויטערען הימעל און די אומגעהייערע ווייטעניש, וואָס פלעגט אַזש בלענדען די אויגען.

איהרע ברידער פלעגען אויך דאָ מיט איהר זעל-טען צוזאַמענגעקומען, זיי זענען געוועזען בעשעפטיגט מיט זייערע קריעגס-פּלענער און האָבען געגרובעלט פערשיעדענע שפּעקולאַציעס, ווי אַזוי צו פיהרען די מלחמה.

זיי איז צוגעפאַלען אַ שווערע אויפגאַבע, די שווער-סטע אין דיעזען קריעג: די אינזעל ציפּערן און די נעבען איהר ליעגענדע קליינע אינזעלן זאָלען זיי בעשיצען אין ראַנד בריכען די מאַכט פונ'ם טירקישען סולטאַן. דיעזע אויפגאַבע איז געוועזען שווער, אָבער עהרענהאַפט. וועלען זיי זיעגען, ערוויבען זיי דעם גרעסטען כבוד; וועלען זיי אויך דורכפאַלען, דאַרף דאָס געשעהען מיט עהרע, זיי מוזען זייער שטיק פאָטערלאַנד פערטהיידיגען ביז צום לעצטען טראָפען בלוט.

עטליכע טעג איז דאָס שיף געפאָהרען רוהיג און אָהן אַ שום שטערונג. אין אַ שענעם, העלען טאָג מעל-דעט פּלוצים דער שטייערמאַן פונ'ם שיף, אַז ער זעהט פון דער ווייטענס עטליכע שיפען אָנקומען.

צוואַר איז נאָך פון אַזוי ווייט שווער צו דערקענען, וואָס פאַר אַ שיפען דאָס זענען; אָבער מאַרקוס קוריני מיינט, ס'איז בעסער תמיד אָנגעגרייט צו זיין אויף אַלע אופנים און ער בעפעהלט, מען זאָל אַלעס פאַרבערייטען צו אַ שלאַכט.

נאָכ'ן וויי ס'זענען געמאַכט געוואָרען אַלע הכנות, שטעלט זיך קוריני אַליין נעבען דעם מאַסטבוים און מיט זיין שאַרף אויג דערקענט ער, אַז ס'זענען דאָס טירקישע שיפען, וואָס קומען איהם אַקעגען.

צוערשט בעשליעסען די קוריני'ס, דאָס שיף צו-ריקצודרעהען און צו אַנטלויפען, ס'איז דאָך אַ גאַנץ אומזיסטיגע אַנשטרענגונג, איין שיף זאָל זיך אַ קעגענ-שטעלען עטליכע שיפען מיט האָפנונג אויף אַ זיעג.

באַלד אָבער איבערלעגען זיי זיך די זאַך. זיי זענען דאָך נישט מעהר ווייט פון אַט יענע שיפען און ווער ווייסט, אויב ס'וועט זיי איבערהויפּט געלינגען, צו אַנטלויפען, און אַנדערע צו ענטלויפען אָהן מוטה און צו ווערען געפאַנגען מיט חרפה און בושה. איז דאָך שוין בעסער זיך אַקעגענצושטעלען און צו וואַרטען זיין גליק.

ס'איז שוין איבערגענס עטליכע מאָל פאָרגעקומען, אַז די ווענעציאַנער האָבען אַ דאַנק זייער מוטה בעזיעגט אַ פיעל שטאַרקערען און צאָהלרייכערען פיינד. אפשר וועט אויך דאָסמאָל זיין אַזוי?

קוריני גיבט דעם בעפעהל, דאָס שיף זאָל שטע-הען בלייבען און ערוואַרטען דעם פיינד מיט מוטה, זאָלען די טירקען זעהען, אַז די ווענעציאַנער האָבען פאַר זיי קיין מורא נישט.

און טאַקי באַלד זענען די טירקישע שיפען אָנגע-קומען, די ווענעציאַנער בעגריסען זיי מיט אַ שטאַרקער שיסעריי; אָבער אויך די טירקען שוויי-גען נישט און באַלד ציטערט די לופט פונ'ם געקנאַקעריי און אַ געדיכטער שוואַרצער רויך פערהילט די ליכטיגקייט פון דער זון.

קוריני זעהט, אַז ס'איז שלעכט בעפעהלט ער, דאָס שיף אויסצודרעהען נאָך רעכטס און צו אַנטלויפען; אָבער דאָס איז נישט מעהר מעגליך. די „יודער" פונ'ם שיף זענען געטראָפען פון טירקישע קוגעלן און צעבראָ-כען געוואָרען. נאָך איידער קוריני קען פאַסען עפּיס אַ נייעס פּלאַן, איז זיין שיף שוין אַרומגערינגעלט פון די טירקען.

די ברידער קוריני דערקענען איצט, אַז ס'איז פאַר זיי נישט געבליעבען קיין אַנדערער וועג, ווי זיך אונטער-צוגעבען. נאָך אַ קורצער בעראַטהונג צווישען זיך האָבען זיי אָבער דעם ענטשלוס, ליעבער צו קעמפען ביז צום לעצטען אָטהעם און צו פאַלען ווי גבורים אין דער שלאַכט, איידער זיך צו לאָזען פאַנגען ווי די פיינדלינגע און זיך אויסזעצען דעם שפּאָט און דעם געלעכטער פון די טירקען.

זיי בעשליעסען איבערדעם, פאָרטצוזעצען דעם קאַמפף און טאַקי באַלד געלינגט עס זיי, איין טירקיש שיף אַזוי שטאַרק צו בעשעדיגען, אַז עס הייבט אָן אונטערצוזינקען. אָבער באַלד קומען איהם די אַנדערע שיפען צו הילף; דער קאַמפף ווערד וואָס אַ מאָל שטאַרקער און שרעק-ליכער, פון ביידע זייטען פאַלען הרוגים ווי די פליעגען.

שליעסליך בעהויפּטען די טירקען די אויבערהאַנד, זייערע שיפען קומען צו ביז נאָהענט פונ'ם ווענעציאַנישען שיף און אַ טהייל פון זייער מיליטער שפּרינגט אַריין אין דעמזעלבען.

נאָך אין דער לעצטער מינוט פערליערען די ברידער קוריני נישט אויף דעם מוטה. מיט דעם שווערד אין דער האַנד רופען זיי דעם פיינד צו פערטרייבען און רופען צו זייערע זאָלדאַטען, ווייטער צו קעמפען.

אָבער די ווענעציאַנער האָבען אַלע בעקומען גרוים פחד פאַר די טירקען און בעהאַלטען זיך אין די לעכער. אַלע אַנשטרענגונגען פון די קוריני'ס זענען אומזיסט. די טירקען האָבען געזיעגט...

וועהרענד דער גאַנצער צייט איז לעאָנאָראַ קוריני געזעסען אין איהר צימערל אים הינטערשטען טהייל פונ'ם שיף האַלב-טויט פאַר שרעק.

זי האָט גוט געוואוסט, וואָס איבען געהט פאָר. איהר ברודער האָט זי תיכף, ווען ער האָט דערקענט דעם פיינד, פערשטענדיגט, אַז טירקישע שיפען קומען אָן און אַז באַלד וועט זיך ענטוויקלען די ערשטע שלאַכט מיט די פיינד פון ווענעדיג.

זי זיצט אין איהר צימער און הערט זיך צו צו דעם געשיעסעריי און געקנאַקעריי, וואָס ערפילט די לופט. באַלד הערט דאָס שיעסען אויף און איהר אויער פער-נעמט בלויז דאָס קרעכצען פון די פערוואונדעטע און דאָס קלאַפּען פון די שווערדען איינע אָן די אַנדערע.

האָטש, זי האָט קיינמאָל קיין קריעג נישט בייגע-וואוינט, פערשטעהט לעאָנאָראַ דאָך, ווי ווייט די זאַך האַלט שוין. דער פיינד האָט געזיעגט און געפינט זיך שוין אויף דעם ווענעציאַנישען שיף, וואו עס ווערען נאָך געפיהרט די לעצטע קעמפּפע מיט'ן שווערד אין דער האַנד...

דער גורל פון איהרע ברידער איז בעזיעגעלט. ווער ווייסט, צו לעבען זיי נאָך?...

אין דעם מאָמענט עפענט זיך די טהיר פון איהר צימער און אַ מאַטראָזע קומט אַריין, אַניעדערלעגענדיג אַ שאַפען דאַלך אויף לעאָנאָראַ'ס טיש. זאָגענדיג:

*) ניע אַבאָנענטען ערהאַלטען די פריהערדיגע פאָרזעצונגען אויף פערלאַנגען גראַטיס צוגעשיקט.

— דער שיפֿסקאָמאַנדאַנט האָט מיך געשיקט מעלדען, דער פֿיינד האָט געזיגט און ס'בלייבט אונז קיין אַנדערע ברירה, ווי צו שטאַרבען!

— שטאַרבען! — לעאָנאַרא ווערד דערציטערט, דערהערענדיג אַט דאָס וואָרט!... זי פֿערשטעהט גוט, וואָס מען מיינט: איהרע ברידער ווילען, זי זאָל זיך לייבער אַליין נעהמען דאָס לעבען, איידער צו פֿאַלען די טירקען אין די הענד און פֿערקויפֿט צו ווערען אַלס סקלאַווין צו אַ טירקישען פּאַשאַ...

שוין וויל זי נרייפֿען דעם דאָלך און דורכשטעכען איהר ברוסט... פּלוצים דאַכט זיך איהר, אַז צווישען די געשרייען פֿון די קעמפֿפֿענדע און פֿערוואונדעטע, דערקענט זי דאָס קול פֿון איהר געליעבטען, פֿון דון יוסף הנשיא, און דער געדאַנק ניבט איהר די לעצטע האָפֿנונג, צו בלייבען ביים לעבען.

שנעל שפּרינגט זי אויף פֿון איהר זיץ און וויל אַרויסגעהען אויפֿ'ן דעק, דאָרט ווי דער קאַמפֿ שפּיעלט זיך אָב, כדי צו זעהען, ווער דאָ־ט איז.

אַבער דער אַלטער מאַטראָז שטעלט זיך איהר אַקעגען און זאָגט:

— עס איז אומויסט יעדע מיהע, אין נאָך עטליכע מינוט וועט זיך אויף דעם שיף נישט געפֿונען קיין שום לעבענדיגע וועניציאַנישע נשמה. דיינע ברידער האָבען מיך געשיקט, דיך פֿרעגען אויב דו ווילסט לייבער שטערבען, אָדער נעהן אין געפֿאַנגענשאַפֿט צו די טערקישע הונד?

לעאָנאַרא שטעהט אַ מינוט נישט־ענטשלאָסען, וואָס צו טהון.

דער אַלטער אַבער ווערט אונגעדולדיג און רופֿט:

— ענטוועדער דו פֿאָלגסט די עצה פֿון דיינע ברידער, אָדער...

זיין האַנד גרייפֿט דעם דאָלך...

איצט פֿערשטעהט לעאָנאַ־אַ די כונה פֿון זיינע רייד; ציטערענדיג רופֿט זי:

— וואָס, דו ווילסט מיך טערטען?

דער אַלטער מאַן ציעהט אויף מיט די פּלייצעס און ענטפֿערט שטיל:

— אַזוי האָט מיר דער קאָמאַנדאַנט באַפֿוילען...

— דער אָבערקאָמאַנדאַנט, מיין ברודער? — פֿרעגט לעאָנאַ־א דערשראָקען...

זי קען דאָס גאָר נישט בעגרייפֿען, וועלכעס רעכט האָט איהר ברודער, צו ענטשיידען איבער איהר לעבען? ניין! ער האָט דאַצו קיין שום רעכט נישט, און זי ברויכט נישט צו פֿאָלגען זיינע בעפֿעהלע.

טראָטציג ענטפֿערט זי דעם אַלטען מאַטראָז:

— ניין, דו קענסט מיך נישט טערטען, דו טאָרסט נישט! אויב דו ווילסט פֿאָלגען דעם בעפֿעהל פֿון מיינע ברידער, געדענק'זשע, אַז פֿאַר גאָט וועסטו דאַפֿאַר פֿעראַנטוואָרטליך זיין!

דער אַלטער אַבער וויל זיך נישט לאָזען אַ האַלטען, אין זיין האַנד בלישטשעט דער דאָלך, און ער רופֿט:

— איך מיין דאָך נאָר דיין טובה! שטער מיך נישט, נאַריש קינד!

לעאָנאַ־אַ פֿאַלט איהם צו די פֿיס, בעטענדיג שפּרייט זיא אויס די הענד, און זאָגט מיט געוויין:

— אויב דו האָסט אַ מאָל געהאַט אַ יונגע פֿרוי, אויב דו האָסט אַ מאָל געהאַט אַ ליעבע טאָכטער — געדענק אין זיי און דערבאַרם דיך איבער מיין יונג לעבען, ווען מיינע אייגענע ברידער ווילען דאָס נישט טהון...

וויעדער שטעהט דער אַלטער אַ מינוט שטיל; באַלד אַבער ענטשליעסט ער זיך און ענטפֿערט:

— איין גאָט ווייסט, ווי טהייער מיר זענען פֿרוי און קינד! אַבער אויך מיין אייגענע טאָכטער וואָלט איך לייבער געטעדטעט, איידער זי צו לאָזען פֿאַלען אין די הענד פֿון די טירקען...

איצט זעהט שוין לעאָנאַ־א, אַז עס העלפֿט איהר קיין שום בעטען און וויינען. איהר אויג ווענדט זיך צום ווינקעל אין איהר צימער, דאָ־ט וואו ס'הענגט אַ הייליגען־בילד. פֿאַר אַט דעם בילד קניעט זי אַניעדער, ערוואַרטענדיג רוהיג איהר סוף...

דער אַלטער מאַן לאָזט אַרויס דעם דאָלך פֿון דער האַנד. נעבען דעם הייליגען בילד וויל ער קיין בלוט נישט פֿערגיעסען.

פּלוצים עפֿענט זיך די טהיר און אַ גאַנצער הויפֿען וועניציאַנישע און טירקישע סאָלדאַטען דרענגט זיך אַריין אין דעם קליינעם צימע־ל.

אויך דער עלטערער קוריני געפֿינט זיך צווישען זיי, זיין שווערד טריעפֿט פֿון פֿריש בלוט, ער האַלט זיך אָבער קוים נאָך אויף די פֿיס, ווייל ערשט נישט לאַנג האָט איהם אַ טירקישע קוגעל פֿערוואונדעט.

אויך דער יונגערע קוריני ליעגט אויף דעם דעק, פֿערוואונדעט און פֿערבלוטינט.

די איבריג געבליעבענע וועניציאַנישע סאָלדאַטען שטעלען זיך אַרום קוריני און וואַרטען אויף זיינע בעפֿעהלע.

אָבער נאָך איידער ער קען אַרויס־רעדען אַ וואָ־ט ערשיינט אַ טירקישער אָפֿיציער אין צימער און רופֿט:

— גיבט אייך אונטער, אָדער איך וועל פֿון אייך קיין לעבענדיגע נשמה נישט לאָזען!

קוריני ענטפֿע־ט: „ניין! מיר ווילען זיך נישט אונטערגעבען." אָבער ער פֿאַלט תיכף אַ נידער. זיינע כחות האָבען איהם פֿערלאָזט און ער קען קיין וואָ־ט מעהר אַרויס־רעדען. די איבריגע וועניציאַנער וואַרטען רוהיג אויף דעם, וואָס דער טירקישע אָפֿיציער וועט טהון.

אָבער דעם אָפֿיציערס אויגען שפּעהען אַרום אין אַלע ווינקעליך פֿון דעם צימער און דערזעהענדיג לעאָנאַ־א, בלינצעלט ער מיט צופֿריעדענהייט, ווי איינער, וואָס האָט געפֿונען דאָס וואָס ער זוכט.

לעאָנאַרא ליעגט בעוואוסטלאָז פֿאַר דעם הייליגען־בילד. נעבען איהר קניעט דער אַלטער מאַטראָז, וואָס דערזעהענדיג די טירקען אַריינדרינגען אין דער קאַיוטע, האָט ער פֿערגעסען אין זיין אויפֿגאַבע און זיך צוריקגעצויגען אין אַ ווינקעל.

דער אָפֿיציער בעפֿעהלט, אַז אַלע אַנוועזענדע, די וועניציאַנער ווי די טירקען, זאָלען אַרויסגעהן.

נאָכדעם ווי דאָס איז געשעהען, לאָזט ער רופֿען דעם שיפֿס־דאָקטאָר און הייסט איהם דערמונטערן לעאָנאַרא'ן.

דער אַ־צט שפּריצט עטליכע טראָפּען פֿון אַ קליין פֿלעשעלע אויף לעאָנאַ־א'ס פּנים. זי עפֿענט באַלד די אויגען און קוקט דערשראָקען אויף די פֿרעמדע מענשען, וואָס שטעהען אַרום איה־. בעטענדיג שטרעקט זי אויס איהרע הענד צו זיי, און איה־ע אויגען דריקען אויס די בקשה, מען זאָל איהר קיין שלעכטס נישט טהון.

דער אָפֿיציער פֿערשטעהט איהר שטיל געבעט און זאָגט אויף וועניציאַניש:

— האָב קיין מורא, עדלעס פֿרייליין, נאָר דיר צוליעב האָבען מיר געפֿיה־ט די שלאַכט. ס'האָט אונז צוואַר געקאָסט פֿיעל קרבנות, ביז מיר זענען דאַ אַהער געקומען — דאַפֿאַר אָבער איז איצט גרויס אונזער פֿרייד, וואָס מיר האָבען דער־רייכט אונזער צוועק...

לעאָנאַרא העדט מיט שטוינען די ווערטער, וואָס זי קען זיי נישט פֿערשטעהען... וואָס האָט דאָס צו בעדייטען? איהרעטוועגען נאָ־ זענען זיי געקומען אַהער? וואָס ווילען די טירקען פֿון איהר...

דער אָפֿיציער אונטערברעכט איה־ע געדאַנקען, זאָגענדיג:

— מיט דעם וועניציאַנישען שיף קענסטו נישט ווייטער פֿאָה־ען, דאָס שיף איז האַלב צערשטערט! מיר וועלען דיך אָבער איבערפֿיהרען אויף אונזער שיף און דו וועסט מיט אונז פֿאָה־ען קיין קאָנסטאַנטינאָפּעל... ווייז מיינע מענטשען, וואו ס'געפֿינען זיך דאַ אַלע דיינע זאַכען, וועט מען זיי אַריבערנעהמען אויף אונזער שיף...

דערהערענדיג דאָס וואָ־ט קאָנסטאַנטינאָפּעל האָט זיך לעאָנאַרא ווי דערפֿרייט... דאָ־ט, אין דער פֿרעמדען שטאָדט, וואוינט דאָך דון יוסף הנשיא, איהר געליעבטער חאַן מיקעץ... איצט פֿערשטעהט זי שוין, וואָס דער אָפֿיציער האָט פֿריהער געמיינט: טאַקי איה־ געליעבטער האָט אַרויסגעשיקט אַט די שיפֿען, מען זאָל זי צו איהם בריינגען מיט געוואַלט.

זי האָט איבערדעם תיכף צוגעשטימט און אַנגעוויזען אויף איהרע זאַכען, וועלכע די טירקישע מאַט־אָזען האָבען אויך תיכף אַריבערגעטראָגען אויף דעם טירקישען שיף.

פֿרייוויליג פֿערלאָזט לעאָנאַ־אַ איהר קאַיוטע און געהט אַרויס אויפֿ'ן דעק. דאָרט דערשרעקט זי זיך, זעהענדיג די גרויסע צאָהל הרוגים און פֿערוואונדעטע, וואָס וועלצען זיך אין זייער בלוט.

דערציטערט וויל זי זיך אומקעהרען, אָבער ס'איז שוין צו שפּעט. צוויי שוואַרצע מאַטראָזען זעצען זי אַריין אויף אַ שטוהל און טראָגען זי אַריבער אויפֿ'ן טירקישען שיף.

דער וועג פֿיהרט זי אַריבער דורך דעם אָ־ט ווי דער עלטערער קוריני ליעגט פֿערוואונדעט. לעאָנאַרא איז פֿון דעם שרעקליכען בילד, וועלכען דאָס שיף שטעלט פֿאָר, אַזוי דערשראָקען, אַז זי בעמערקט נישט דעם ברודער און זיינע אויגען, וואָס קוקען צו איהר מיט אַזאַ ריהרענד געבעט.

קוריני אָבער שטאַרקט זיך אין רופֿט מיט אַ ציטערנדיגען קול:

— לעאָנאַרא, שוועסטער! קיק דיך נאָך־אום — דיינע ברידער ליעגען דאַ! זיי אונז מוחל!...

זי וויל עפּיס ענטפֿערן, אָבער די טירקען טראָגען זי שנעל אַוועק. זי קען איהרע ברידער קוים אַ ווינק געבען מיט דער האַנד...

הינטער זיך הערט זי נאָך די שטימע פֿון איהר יונגערען ברודער, וועלכער רופֿט צום עלטערן מיט כעס:

— לאָז אָב פֿון איהר! זעהסט דאָך, אַז זי נעהט פֿרייוויליג אַריבער צו אונזערע פֿיינד! זי האָט דאָס דעם גאַנצען קריעג פֿערשולדעט, זי מיט איהר יודישען ליעבהאַבער — גאָט'ס קללה אויף זיי!

לעאָנאַ־א ווערד דערציטערט, הערענד דיעזע קללה. זי וויל זיך אומקעהרען און ערקלערען איהר ברודער, אַז זי איז נישט אַזוי פֿיעל שולדיג, ווי ער מיינט, אָבער זי געפֿינט דאַצו נישט קיין צייט, וואָס שנעלער טראָגט מען זי אַוועק און באַלד געפֿינט זי זיך שוין אויף דעם טירקישען שיף, אין אַ שענע־, רייך מעבלירטער קאַיוטע.

זי קוקט זיך אום אין אַלע זייטען און איהרע אויגען זוכען דעמיעניגען, וואָס זיין בילד שוועבט פֿאַר איהר שוין לאַנג, דעם געליעבטען חאַן מיקע'ן. אָבער ער איז נישט דאָ. ערשט אין קאָנסטאַנטינאָפּעל וועל איך איהם זעהען! — קלערט זי ביי זיך — אוי, ווי קומט מען נאָר שנעל דאַרטהין!

דאָס ערשיינען פֿונ'ם טירקישען אָפֿיציער, וועלכער האָט זי אַרויסגעפֿיהרט פֿונ'ם וועניציאַנישען שיף, אונטערברעכט איהרע טרוימערישע געדאַנקען. ער שטעלט איהר פֿאָר צוויי סקלאַווינען, וואָס זאָלען זי בעדיענען ביז קיין קאָנסטאַנטינאָפּעל, און זאָגט:

— דאָס וועניציאַנישע שיף קען איצט פֿאָהרען וואוהין עס וויל. איך האָב מיין אַרבייט פֿאָלענדעט, האָב דיך אַרויסגעריסען פֿון דיינע ברידער לעבענדיג און געזונד... דיינע ברידער וועט גאָר נישט געשעהען, זייערע וואונדען וועלען זיך באַלד פֿערהיילען, דו ברויכסט וועגען זיי נישט צו זאָרגען! זיי פֿריהליך און לוסטיג, כדי דו זאָלסט נישט פֿערליערען דיין שיינקייט... מיין הערר, מוהאַמעד סקולי, ערוואַרטעט דיך מיט אונגעדולד...

— מוהאַמעד סקולי? פֿרעגט לעאָנאַרא איבערראַשט — דו ביזט דיך וואַהרשיינליך טועה, דו מיינסט דון יוסף הנשיא, דעם הערצאָג פֿון נאַקסאָס?...

— ניין — ענטפֿערט דער אָפֿיציער — איך קען נישט דעם הערצאָג פֿון נאַקסאָס! מיך האָט דער גראָס־וועזיער מוהאַמעד סקולי געשיקט...

לעאָנאַרא קען זיך נישט גלייבען, אַז זי הערט ריכטיג די תשובה; זי פֿרעגט נאָכאַמאָל:

— נישט דון יוסף הנשיא, נישט דער הערצאָג פֿון נאַקסאָס האָט דיך געשיקט?

— ניין! — ענטפֿערט דער אָפֿיציער נאָכאַמאָל — ניין, נישט דער הערצאָג פֿון נאַקסאָס, נאָר דער גראָס־וועזיער מוהאַמעד סקולי...

לעאָנאַרא ברעכט אויס אין אַ ביטער געוויין.

— איך וויל לייבער שטאַרבען! — רופֿט זי און פּרובט אַרויסצולויפֿען אויפֿ'ן דעק פֿונ'ם שיף - איך

וויל ליעבער שטארבען. ווי צו זיין א געפאנגענע ביי דעם פרעמדען טיראן!... אך, מיינע ברידער, מיינע ברידער!

אבער די טירקישע סקלאווינען האלטען זי צו און לאזען זי נישט ארויס. — דער אפיציער לאכט פון איהר זעהענדיג, אז זי האט זיך גאר טועה געווען, און בעפעהלט די סקלאווינען, זי שטרענג צו בעוואכען, זי זאל נישט ארויסגעהען פונ'ם צימער.

דערווייל האבען די מאטראזען אבגעשעפט דאס טירקישע שיף פונ'ם ווענעציאנישען און דאס שיף איז אוועקגעפאהרען, צו־ריקלאזענדיג דאס ווענעציאנישע שיף מיט זיינע הרוגים אין פערוואונדעטע אין מיטען שטורמישען מעער.

(פארטזעצונג קומט).

זעלבסט־מארד און דאפעל־מארד.

א שרעקליך ערייגניס האט זיך געטראפען פאריגע וואך אין מיידלינג ביי וויען.

דארט האט די 32־יעהריגע פרוי פראנציסקא שאקל, דאס ווייב פון א טישלערגעהילפע, ארויב־

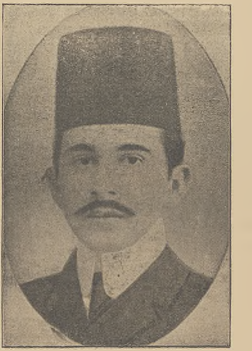

די ערייגניס'ע אין דער טירקיי: פרינץ בירהאן ענעדדי, וועלכע די יונגטירקען האבען פערהאפטעט, ווייל ער פלאנט א געגענ־רעוואלוציע.

געווארפען דורך'ן פענסטער פונ'ם צווייטען שטאק איהרע צוויי קליינע קינדער און דערנאך זיך זעלבסט. אלע דריי זענען געבליעבען ליגען אויף דער גאס טויט.

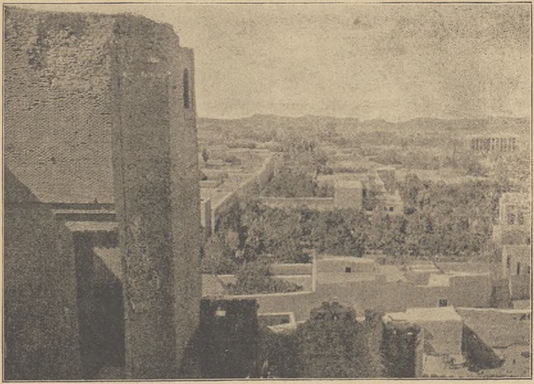

קאנסטיטוציע אין פערזיען: די שטאדט טעבריס, דער הויפטזיץ פון דער רעוואלוציע.

די פרוי איז געווען א געוואהנהייטס־טרינקערין. וואו זי האט נאר בעקומען א העלער, פלעגט זי איהם תיכף איבערטראגען אין שענק. אזוי אז די פאמיליע פלעגט אפט ליידען הונגער.

איהר מאן, א בראווער ארבייטער, האט פון איהר געליטען די גרעסטע צרות. עס פלעגט אפט קומען צווישען זיי צו שלעגערייען און קריגערייען.

שליעסליך האט ער די פרוי איבערגעגעבען אין די משוגעים־אנשטאלט אין שטיינהאף, ווייל די טרונקזוכט איז שוין ביי איהר געווארען א נארישע שגעון. דארט איז זי געווען א צייט לאנג. דערנאך האט מען זי ארויסגעלאזט אלס געהיילט.

און טאקי א צייט איז זי געווען גאנץ רוהיג און ס'האט אויסגעזעהן, אלס אויב ס'איז ווידער אלעס אין ארדנונג. אבער נאך עטליכע חדשים האט זי זיך ווידער גענומען צום טרונק און גיז וואס אמאל ערגער געווארען. זי האט פערקויפט און פערזעצט אלעס, וואס איז געווען אין שטוב, כדי איהר פערלאנגען נאך אלקאהאל צו בעפריעדיגען. די קינדער פלעגען ליידען הונגער; די פערשכורטע מוטער האט עס אווי ווייט געטריעבען, אז זי פלעגט ביי די שכנים בעטלען ברויט פאר די קינדער און ווען מען האט עס איהר אויס רחמנות געגעבען, פלעגט זי עס אבטראגען אין שענק אריין.

פאריגע וואך האט זי פערברענגט א נאכט ציעמליך רוהיג. דער מאן איז זעהר צופריעדען געווען און איז גאנץ פריה ארויס געגאנגען צו זיין ארבייט. זי האט איהם בעגלייט ביז צו דער טראמוואי און זיך מיט איהם גאר פריינדליך געזעגנט. ער איז איבער דעם שינוי זעהר צופריעדען געווען.

אבער אין א שעה שפעטער איז מען געקומען אין די פאבריק, וואו ער ארבייטעט, איהם מעלדען די שרעקליכע נאכריכט, אז זיין פרוי האט ארונטערגעווארפען די צוויי קליינע קינדער און דערנאך זיך זעלבסט דורך'ן פענסטער פונ'ם צווייטען שטאק אויף דער גאס און אלע דריי זענען געבליעבען טויד.

די טהאט איז געשעהען פלוצים. איין קינד האט נאך געהאלטען א שטיקעל פערדארט ברויט אים מויל. ווען די פערשכורטע האט עס ארונטערגעווארפען און דער־הרג'עט.

שכנים זענען זיך באלד צוזאמענגעלאפען און געפרובט ווענינסטענס די קינדער ראטעווען, אבער ס'איז שוין געווען צו שפעט... אלע דריי זענען תיכף געבליעבען טויד.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער א אריגינאל בילד, פארשטעלענדיג דעם מאמענט, ווען די שרעקליכע טהאט געשעהט.

ערדציטערן אין פארטוגאל: סצענעס פון דעם ערדציטערניש.

זומער־אויספלוג פון דער רוסישען קאיזער־פאמיליע.

זיבען עטליכע יאהר־ען האט די רוסישע קאיזערליכע פאמיליע נישט פערלאזט רוסלאנד.

די אויפרעגונגען פון די לעצטע יאהרען זייט דעם רוסיש־יאפאנישען קריעג און די אינערע פערוויקלטע לאגע אין רוסלאנד האט דעם צאר און זיין פאמיליע צוריקגעהאלטען אין דער רוסישען הויפטשטאדט, איער וועגינסטענס אין דעם נאהענטען שכנות פון איהר.

ערשט איצט, נאכדעם ווי ס'איז אין רוסלאנד א ביסעל שטילער געווארען, הערט זיך, אז דער צאר מיט דער צארין און זייערע קינדער וועלען אונטערנעהמען א זומער־אויספלוג קיין אויסלאנד, וועלכער וועט דויערן עטליכע חדשים.

ביי דער געלעגענהייט וועט אויך פאר־קומען א בעגעגנונג צווישען קאיזער ניקאלויס און דעם פראנצעזישען פרעזידענט פאלליער, ווי אויך א בעגעגנונג מיט דעם דייטשען קאיזער און מיט'ן קעניג פון ענגלאנד.

ס'איז אויך מעגליך, אז איצט וועט שטאטפינדען דער בעזוך פון צאר ניקאלויס אין רוים, וועלכער שטעהט שוין פאר זייט עטליכע יאהר און איז כסדר וועגען די פאליטישע פערהעלטניסע פערשאבען געווארען.

עטליכע וואכען וועט די קאיזערליכע פאמיליע זיך אויפהאלטען אין דארמשטאדט ביי די עלטערן פון דער קאיזערין.

פרויענבעוועגונג אין ענגלאנד: דאס וויבליכע סאניט.־טב־קארפס.

אין ענגלאנד האט די ידיעה וועגען דעם נייעסטען אטענטאט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג. געגען מענשען, וואס זייער לעבען איז ביי זיי נאר נישט גער־אכטעט, אפי' זיך נוקם צו זיין אין זייערע פיינד, איז זעהר שווער צו קעמפפען.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער א ארי־גינעל בילד. פארשטעלענדיג דעם מאמענט, ווען דאס אנארכיסטישע אטענטאט געשעהט.

איבערשוועמונגען.

נאך די גרויסע איבערשוועמונגען, וואס זענען פארגעקומען דיעזען ווינטער אין דייטשלאנד און אין בעהמען; נאך די איבערשוועמונגען, וועלכע מיר האבען ערשט פאר עטליכע וואכען דערלעבט אין ווארשא און אין דער ווייכסעל־געגענד. זענען פאר־יגע וואך ווידער פאר־געקומען גרויסע איבערשוועמונגען אין גאליציען, און ציוואר אין פערשיעדענע געגענדען.

בעזונדערס גרויס זענען געוועזען די איבערשוועמונגען אין פאדוואלטשיסקא, אין דראהאביטש, אין פשעמישל, א. ז. וו. אין עטליכע ערטער האט מען געמוזט רופען מיאנירע צו הילף, ווייל פיעל הייזער און בריקען האבען געדראהט, איינצושטירצען.

אין דער געגענד פון קראקא איז די ווייכסעל אזוי געשטיגען, אז ס'האבען קוים געפעהלט עטליכע צענטי־מעטער. און ס'וואלט פארגעקומען א געפעהרליכע איבער־שוועמונג. מען האט שוין געמאכט אלע נויטהיגע הכנות, כדי אים נויטהפאל צו קענען העלפען, אים לעצטען מאמענט אבער האט דאס וואסער נאכגעלאזט און איז ביסלעכווייז אבגעפאלען.

דאגעגען האט די ווייכסעל אין דער געגענד פון ווארשא אויך דאסמאל אנגעמאכט גרויסע חורבות. דער שאדען איז איבערהייער גרויס. פון דער דריטען ווייכסעל־בריק איז א שטיק אבגעריסען געווארען, אויף דער פאר־שטאדט „פאווישלא" זענען די בעוואהנער ארומגעפאהרען אויף שיפליך, ווי למשל אויף דעם קאנאל אין וועגדיג.

די איבערשוועמונגען. פון וועלכע מיר ברענגען צוויי אריגינעלע בילדער אין אונזער היינטיגער נומער. זענען פעראורזאכט געווארען דורך די זעלטען גרויסע רעגענס.

פראצעס לאפוחין: לאפוחין און אזעוו די העלדען פון דעם פראצעס.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער א בילד פארשטעלענדיג די גאנצע קאיזערליכע פאמיליע פאר דעם שלאס אין צארסקאיע סעלא ביי פעטערסבורג.

אנארכיסטען אין אינדיען.

די ידיעות פון אינדיען לויטען כסדר ערנסטער און נישט־אנגענעהמער פאר דער ענגלישער הערשאפט.

די 300 מיליאן אינדיאנער. נישט קענענדיג זיך לעת־עתה בעפרייען פון דעם ענגלישען יאך, גרייפען זיי צו דעם געפעהרליכסטען מיטעל: צום אנארכיזמוס, כדי די ענגלישע אונטערדריקער צו רעדקוטשען.

מיר האבען פאר נישט לאנג געמעלדעט איבער אנארכיסטישע אטענטאטע געגען ענגלישע ריכטער אין אינדיען.

איצט קומט די ידיעה וועגען א נייעם זאלכען אטענטאט. און צוואר איז עס געשעהען אין א אייזען־באהן־וואגאן אין וועלכען ס'זענען געפאהרען עטליכע ענגלישע בעאמטע.

אין מיטען וועג האט פלוצים א אינדישער אנא־כיסט. וועלכער איז געזעסען אין דעמזעלבען וואגאן, גע־שליידערט א אויסרייס־באמבע. אלע רייזענדע זענען אויפ'ן א־ט צעריסען געווארען אויפ'ן שרעקליכסטען אופן; ראו־ונטער אויך דער אנארכיסט...

פרויען־בעוועגונג אין ענגלאנד: צוויי פרויענרעכטלערינגען בעגלייטען דעם מיניסטער־פרעזידענט אסקוויט פונ'ם פארלאמענט.

ביי די זעלנער.

(אַ בילד פונ׳ם יודישען זעלנער-לעבען)

דעם ערשטען טאג נאכ׳ן איינרוקען זענען מיר ארומגעגאנגען ממש ווי פערסמ׳טע מייז. ס׳טייטש אַ קלייניגקייט, עסען טריפות און מחלל-שבת בפרהסיא, און היינט׳זשע די עבודה אליין. איז דען דאס פאר יודיש כח?

אַ בלוט-רחמנות געפיהל איז געווען צוצוקוקען זיך אויף בערטשע ר׳ יעקב שוחט׳ס זוהן. אַ יונגערמאן מי׳ט אַ ווייב, צוויי קינדערליך צום לעבען און דאגת-פרנסה, ער האט כמעט נישט געהאט קיין צורת-אדם. געזעסען פון בעלות השחר מיט די הענד אין די הויזענקעשענעס, ערני׳ן אויף אַ קאנט פון אַ שטרויזאק און געקוקט. באלד אויף דעם, באלד אויף יענעם, און טאקי באלד אויף זיך אליין, אויף זיינע אומגעלומפערטע גרויסע שוך, אויף די ברייטע הויזען און געשוויגען, נאר געשוויגען.

דאַנגעגען אָבער פייוועלע זיינערמאכער׳ס זוהן איטשע מאיר, איז געווען ממש דער היפך פון בערטשע׳ן. „קינדערליך!“ פלעג ער צו אונז טענה׳ן, „פאַרוואס מאכט איהר אייך בתנם׳דיג ענמת נפש? זענען מיר דען שולדיג אין דעם, וואס מיר וועלען מוזען עסען טריפות, און מחלל-שבת זיין? ס׳איז דאך גזירת המלכות. און איין גאט ווייסט אַז מיר וואָלטען אַ ודאי נישט געוואָלט. קומט׳ס ברידער, נעמט אן באהבה, פערזינדיגט אייך נישט, און לאָמיר טאקי אין איינוועגס נישט פערגעסען, אַז מ׳דאַרף אנשטאָפּען די שטרויזעק.“

און אויפגעמונטערט פון איטשע מאיר׳ס דבורים, האבען מיר זיך אַ נעם געטהון צו דער אַרבייט. געשטאָפּט געשטי׳פט און געטרעטען מיט די פיס. אַז שוויים האָט אונז אלעמען בעגאָסען, וואָרין דער „יאַק פודעלקא“ פונ׳ם פאַן סטאַרשי, דאס הייסט פונ׳ם אלטען זעלנער וואָס האט אונז אָפּגעריכטעט, איז אונז אַלעמען גוט געלעגען אין קאָפּ. מיר האָבען אפילו לכתחילה נישט באלד פערשטאַנען דעם פירוש פון די דאזיגע צוויי ווערטער, און געוואלט בשעת מעשה איבערפרעגען. נאר איטשע מאיר האָט זיך מקדים געווען און אַ זאג געטהון באשר מ׳זאל נישט איבערפרעגען, וואָרין גלאַט אַזוי ס׳פּאַסט נישט. ער האט אַ קאָלעגע אין די דריטע קאָמפּאַניע, וועט ער שוין בעסער איבערלויפען, איהם אַ פרעג טהון, וכן הוה. ער איז אריבערגעלאָפען און צוריקגעקומען. וואס איז? ער ווייסט שוין. דעם „יאק פודעלקא“ מיינט מען פשוט אהן קונצען, אַז די שטרויזעק מוזען זיין אויסגעשטאָפּט ווי אַ פּודעלע שעהן פיערעקיג קוואדראַטנע מיט בולט׳ע קאַנטען.

ס׳פערשטעהט זיך אַז אַזוי ווי באַלד דער ערשטער שטרויזאַק איז נאָר וואס פאַרטיג געוואָרען, האָט בערטשע ר׳ יעקב שוחט׳ס זוהן תיכף אויף איהם קונה מקום געווען, און גענומען קוקען אויף אונז ווי מיר אַרבייטען. אויף אַנ׳אַנדערן וואלט דאָס אפשר פערדראָסען, ס׳טייטש אַ זעלנער גלייך מיט אונז. און פשוט גלאַט זיך אַוועקזעצען פון דערווייטענס און קוקען ווי אַנדערע אַרבייטען אויף איהם. אויף בערטשען אָבער האָט דאָס נישט געקענט פערדריסען, וואָרין נעה טענה׳ע מיט אַ טויטען מענש.

א מח׳ה אָבער, אַנ׳אמת׳ער מחיה נפשות איז געווען צוצוקוקען זיך אויף שמעון בעל-עגלה׳ס בנ׳משיק. אפילו אַ ישט׳ל נפש׳ל אָבער אַ „מהוער“, אַ בעל-הבית, אומגעגאַנגען זיך ווי אַ היימישער שוין ווי אַנ׳אַלטער זעלנער, געטהון יעדע זאַך שטיל און פּאַוואָלינקע, אָבער זיכער מיט אַ פלאַ׳דיגען סיגול. נישט אָנגעקערט זיך מיט קיינעם, געשטאָפּט שטרויזעק אויף איינענע רעכנונג, אָהן שותפים, אהן צוהעלפער׳ס, אָבער געשטאָפּט. טאַקע מעשה-קאַפּראַל.

און אַז ס׳איז געקומען מיטאָגסצייט און יעדער האָט זיך גענומען זוכען אין זיין קעסטעל, ווער אַ שפּיצעל פון שבת-קוילישׁ, און ווער אַ שטיקעל ברויט מיט פּוטער, און ווער גלאַט אַזוי פּאָסנע ברויט מיט אַ ביסעל ברוינפען, וואָרען נעהן עסען תיכף דעם ערשטען טאג טריפות, דאַרף מען דאך עפּי׳ס טאקע האָבען אַ גוי׳שע נשמה. האָט זיך בערטשע אויך אפילו נישט אַ ריהר געטהון פונ׳ם אָרט, נאָר געזעסען, אויפ׳ן קאנט פונ׳ם שטרויזאק מיט די הענד אין די קעשענעס, געזעסען געקוקט און געשוויגען.

איין שמואל הירש, שמעון בעל-עגלה׳ס קדיש, וואס האט פרי׳ן נדר געווען, און צולייגט זיך מיט אַ מין נאוה צווישען אַלע ערלים מיט די שאלקע, און גערעדט אין די קניידלעך וואס ציין האָט געהאַלטען. איטשע מאיר׳ן האט עס אפילו שטאַרק פערדראסען. למאי שמואל הירש׳עלע שיינעצ׳ן פּאַסט דיר גאר נישט חבר׳ן זיך מ׳ט אונז. וואס איז? ביזט געוואָרען אַ מיוחס ביי די זעלנער? און טאַקע צוריק געשמועסט, ווי לעגט זיך דאָס עפּיס דיין טיפהינע זעעל, ימח־שמו זאלסטו ווערען, תיכף דעם ערשטען טאג נאכ׳ן איינרוקען צו פרעסען חזיר, און נאך מיט אזא גדלוה, אקאָרשט ביזט נישט קראַנק געווען אַ פרעג צו טהון ביי אונז. אויב דו אַליין האָסט נישט געהאַט, אויף עפּיס עסען? און ער איטשע מאיר הייסט עס האָט טאקע באלד שטאַרק חשק געהאַט צו מאַכען וועגען דעם אַ גאַנצען טאַרעראַם. דאס הייסט ווען שמואל הירשעלע שיינעצ׳ן דערוואגט זיך נאר צו עפּענען אַ מויל.

איך, דערזעהענדיג איטשע מאיר׳ס גראבע אָדערן אויף ביידע זייטען שלעפען. אַ סימן אויף רוחות רעות, און שעמענדיג זיך פאַר א מעגליכען שקאנדאל צווישען אַזוי פיעל ערלים, בין באַלד אויסגעוועזען די צייט, און אַ ווינק געטהון אַגב אויף בנציון ציוניסט, און אָנגעהויבען שפּאַצירען אויפ׳ן גאנג (קאַרידאָר בלע״ז). צום גליק אָבער, האט זיך שמואל הירש אפילו נישט אומגעקוקט, נאר געהאלטען אין איין קוקען אין די שאלקע און גערעדט. צו ענטפערן איטשע מאירן איז איהם אפילו נישט געלעגען אין זינען. למאי זאל ער איהם ענטפערן? ער ווייסט נישט מעהר, נאר אַז ער איז אַ זעלנער. און אַ זעלנער, — עסט חזיר. וואס איז אַ חילוק שפּעטער אָדער פריהער. אַי זיי עסען נישט? מוז אַ ודאי זיין אַ ואך דערביי. זיי פארען זיך אַ ודאי און האָפען אַהיימצינעהן, אַזוי ווי אַלע חסידים גנבים.

אַנ׳אומגליק אָבער אַ ריין אומגליק איז געווען מיט בנציון ציוניסט. דאס הייסט אייגענטליך איז ער געווען אַ פּוילער אַ טויגעניכטס, פלעג נישט טהון די האַנד אין קאַלטען וואַסער אַריין. געווען אָבער אַ וואוילער יונג אויסצונאַרען צייטונגען און מוסטערקאָלעקציאָנען און נישט בעצאָהלען, וואָס דורכדעם טאַקע איז ער געקרוינט געוואָרען מיט׳ן נאָמען „ציוניסט“, וועלכעס הייסט ביי אונז אין שטעדטיל אַזוי פיעל ווי אַ כספּא־רבא. אַ וואוילער יונג. אַ יאָלד. אט דער בנציון איז געפאַלען גאר אויף אַ פיינעלדיגע המצאה, וויסענדיג אַז „שפּאַנגען“ און „אַנבינדען“ זענען ביי מיליטער שוין פערבאָטען האָט ער זיך מישב געווען, ער וועט נישט האָבען קיינעם, דאס הייסט, נישט חלילה זאָגען אַז ער וויל נישט׳ דאָס ניע דאי באזשע, וואָרין דאס שמעקט מיט „איינצעל“ אָדער „שטרענגענאַרעסט“, און אַז בנציון זאל חלילה נישט „ריי־בערן“ אַ צוויי דריי טעג, וואלט ער נישט מעהר ווי געשטאָרבען, אדער לכל הפחות משוגע געוואָרען. נאר פשוט גלאט אַזוי, ער וועט זאָגען אַז ער האט קיין כח נישט, אַז ער קען נישט, און פאַר דעם דאַכט זיך קומט נאָר נישט. אַז מ׳קען נישט קען מען נישט. און אַ הין אַלעם. ווי געשיקט זיך דאס מ׳זאל איהם נישט באַלד טאקע נעהמען אין קאַנצליי פאַר מאַניפּולאַנט.

ס׳איז אַ וועק אַ צייט, די הענד אונזערע האָבען זיך אָנגעהויבען צו ביסלעך צוהיילען. די געוועהרגריפּע זענען שוין געגאַנגען ווי אַ מזמור, שוין נישט צוקאַליטשעט די פינגער. דאָס בעט־מאַכען אויך שוין געווען נישקשה׳דיג, בערטשע איז געוואָרען היימישער, און געשלאפען שוין אָהן דעם היטעל. איטשע מאיר איז געוואָרען אַ גאַנצער מחותן ביי די אונטער־אָפיציער׳ע און גאר נישט אָנגעהויבען עגזעצירען, נאָר געזעסען בשלום ובשלוה אין דער היים, און געפיהרט אַ ווערקשטעל ביד רמה. בנציון ווידער האָט געהאַט יעדען טאָג קלעפּ מיט ראַפּאָרטען, און אַלע טאָג אויפ׳ס ניי געוואוהר געוואָרען, אַז מען מוז האבען כח ביי מיליטער. און שמואל הירש האט שוין קאַנדידירט אויף „פריוטער“. דערצעהלט מען אונז פלוצים אין בעפעהל, אַז מאָרגען, שבת, וועט זיין אינשפּיצירונג. מילא האט זיך דאס אָנגעהויבען אַ געפּוצעריי. סכנות! געפּוצט, געווייקסט, געריבען און געוואַשען די פוס, מיט איין וואָרט מ׳האט די הענד נישט געהאַט. בערטשע געבעך איז געשטאַנען מיט אַ רחמנות׳דיג פּנים, און נישט געוואוסט צו וואס זיך פריהער נעהמען, געקוקט אויף מיר, געקוקט אויף איטשע מאיר׳ן, און געבעטען מיט די אויגען רחמים. איך מצדי, האב איהם נישט פאַר קיין שום יוד געזאָגט, גאר נישט געקענט העלפען, מחמת כ׳בין אליין נישט געווען קיין גרויסער מחכל. איטשע מאיר אָבער, איז שוין געווען פיקס און פערטיג פון אַ שעה, און האָט בערטשען ממש מחיה געווען, געהאָלפען אויספּאַקען דעם טורניסטער. איינלעגען דעם מאַנטעל און אָנטהון, און אַזא וואוילער יונג אַזאַ פאַפּער ווי איטשע מאיר איז געווען צו אַזאַלכע שמד־שטיק, איז זעלטען צו טרעפען. זיין טורניסטער למשל פלעג זיין אַ מוסטער אין די גאנצע קאָמפּאַניע, ער האט חלילה נישט אַריינגעלעגט אין טורניסטער מעהר ווי דריי ביימלעך רינגע פיין צוגעשניצט, אין אויסגעדאַכט האָט זיך, געפּאַקט אַ יופי מיט אַלע זיבען זאַכען על־פּי פאָרשריפט.

מיט זיין געוועהר, פלעג זיין אַ געלעכטער, אַז ס׳האָט זיך געמאַכט ער איז געגאַנגען אַ מאָל שיסען, האָט ער אויפגעהאנגען זיין געוועהר אויף אַנ׳אַנדערנס אָרט, אָראָפּגענומען יענעמ׳ס און אויפגעהאָנגען געבען זיין טורניסטער, און אין אַ שעה שפּעטער גענומען זוכען אין איין ענמת־נפש לויט נומער זיין געוועהר און געטאַפּען מן הסתם אויסגעפּוצט אַ גאָלה. נאך ווייניג וואָס יענער האט געמוזט נאכאַמאל אַרבייטען צום טויט, האָט ער נאך דאַצו געהאַט אַ סוף ווי ער פאַלט אויס צו וועלען גנב׳נען זיינס איטשע מאיר׳ס הייסט עס געוועהר.

בנציון ווידער, האט נישט אַ מאל אָנגעהויבען פּוצען, ער האט נאך אלין געהאַלטען אין די סברה, אַז מ׳קען נישט, קען מען נישט. נאָר איין שמואל הירש וואס האָט געאַרבייט לשם שמים, נישט געפּאַפט.

בקצור צו מזל פאַרטיג געוואָרען, אויסגערוקט אין פעלד, און געהאַלטען זיך מיט אלע חושים, טאָמער חלילה טהוט דער אָבערסט עפּי׳ס אַ פרעג, און מ׳ווייסט נישט אָדער מען ענפערט נישט באַלד צו דער זאַך, הייסט מען שוין „אָפּע־מע“, און פערענפערן, פּאַפּראַווען איז דאָרט נישט פאַרהאַן. בנציון זעהט איהר. איז געווען אַ יהיה, וואָס האָט זיך נישט געמאַכט אויס די אַלע זאַכען, וואָרין אין רייטשען איז ער אַ גאַנצער „מאַכער“. און אַ זאַלכע זאַכען וואָס זענען געווענדט אין שכל. מעג מען זיך אויף איהם פערלאָזען, און ווידער ענין עגזעציר, איז אויך די איינענע מעשה, אַז מ׳קען נישט, קען מען נישט.

אַז מ׳האָט דערזעהן דעם אָבערסט פון דערווייטענס רייטענדיג אַהערצו אויפ׳ן שימעל, אַז אויף אונז געפאַלען אַזאַ אימה, אַז די הויט פּשוט האָט געציטערט, טאָמער... איך ווייס? מעשה־שטן, געקענט און געקענט. און צום סוף, קען מען גאר בלייבען מכויש.

„האַבט־אַכט!“ האָט זיך דערהערט אַ קנאַק ווי פון אַן אַרמאַט, די פיס אונזערע האָבען זיך אָנגעהויבען ציהען ווי אויף ספּרינגעס, פעסטער... פעסטער... די ברוסט פאָרענט אַרויס. אַז ס׳האָט שיער דעם אָטהעם פערהאַפּט; בנציון אָבער איז געשטאַנען „רוהט“ און געגאַפּעלט אינ׳ם בראָד־זאַק.

דער אָבערסט, דערזעהענדיג דעם „עקסטראַ־וואורסט“ (מיוחס בלע״ז) איז באַלד צוגעריטען צו׳ן איהם און אַ פרעג געטהון: „ווי הייסען זי?“ „גאָלדמאַן“. האט בנציון געענטפערט, און געהויבען די צונג אין דער הויך, אַזוי אַז די „ל“ זאל אַרויסקומען פיין ווייך רעכט רייטש. „וואס זינד זי פאַן בערוף?“ „ליטעראַט“! האָט ווידער בנציון געענטפערט מיט אַ פרעהליכע מינע, וואָרין אַצינד איז ביי איהם שוין געשטאַנען זיכער, אַז ער בלייבט מאַניפּולאַנט. דער אָבערסט רייט אַוועק פון בנציונען אין דער לענג פון אונזער קאָמפּאַניע קוקט, זוכט, און בלייבט שטעהן געבען בערטשען. „ווי הייסען זי?“ „בעריש בעזעס“, ענטפערט געבעך בערטשע אין איין פחד. „צו וועלכעס צוועקע האט מאַן איהנען אייגענטליך דאס געוועהר געגעבען?“ פרעגט

ו.יעדער דער אבערסט בעמערקענדיג בערטיטע'ס פערלע־נעגהייט. שוין אין א ניטישקע ווייכען טאן. „צו לערנען זיך שי'סען, כּדי צו קענען בשעת מלחמה נוכר זיין דעם שונא", ענפערט בערטישע. שוין א פיסעל רוהיגער, וואָרין אין אמת אריין איז דאך דער שכל הישר אויך אזוי מחייב.

דער אבערסט דריקט די שפארען, מיט א צופ־יע־רענעם שמייכעל. דער שימעל שטעלט זיך אויף די הינ־טערשטע צוויי פוס, און מאכט „קעהרט־אייך" צוריק צו בנציון'ען. „זי זינד יא ליטעראט, ווי?" אין בנציון'ען וואקסט דאס האַרץ פאר שמחה און ענפערט מיט א ברייטען „יא!" „וואצו ברויכען זי דאס געוועהר?" פרעגט ווייטער דער אבערסט אויפגערעגט אויף דעם הוצפה'דיגען „יא" שוין אין א שט־ענגען רעכט מיליטערישען טאן. רעהרענדיג די דאזיגע הערטער, האט בנציון זיך שוין טאקי נישט געקענט איינהאלטען פון א שמייכעל. ווי איינער רעדט: ציפריעדען, ווילסט כ'זאל נישט עגזעצירען נאר גענק פאר מאניפולאנט? יישר כח, צופריעדען, און געחאפט טאקי מיניה וביה דאס געוועהר און — פאשאל, א שליידער אוועק...

קאלטער שווייס האט אונז אלעמען בעדעקט. הענד און פוס האבען אנגעהויבען ציטערן, די אפיציערע זענען געווארען בלאס ווי דער טויט. און דער אבערסט האט א געשריי געטהון מיט כעס: „די הערדען אפיציערע!!"

פעלשטיי, אלעזר בערנשטיין.

וועגען שבועות וועט די נעכסטע נומער 20 פון דער „יודישען אילוסטריר־טען צייטונג" ערשיינען שוין קינפטיגען מאנטאג און וועט דיענסטאג זיין צו בע־קומען ביי אלע פערשלייסער.

א פרעמיע פאר אונזערע אבאנענטען!

א רייזע קיין ארץ-ישראל

איז דאס אידעאל פון יעדען יוד! יעדען יוד וויל זיך בעזוכען דאס היילינע לאנד, וואו דאס יודישע פאלק האט פערלעבט זיינע בעסטע יאהרען זיין גליקליכע פערגאנגענהייט, און וואו עס ליעגט אויך די צוקונפט פון כלל-ישראל. דארט וואו יעדער שטיין, יעדער בערג און יעדער טהאל איז פול מיט היסטארישע זכרונות פון אונזער געשיכטע און פון אונזער טראדיציע.

ביי די איצטיגע פאַרטגעשריטענע פערקעהרסמיטעל איז אזא רייזע נישט מעהר פערבונדען מיט בעזונדערע שוועריגקייטען, ווי אין אלטע צייטען; זי איז פיעלמעהר א פערגניגונגס־רייזע אין אמת'ן זין פון'ם וואָרט, פערגניגונגס־רייזע פאַר'ן גייסט און פאַר'ן גוף.

און עס מעהרט זיך אויך אין דער לעצטער צייט די צאהל פון די יעני־נינע וואס פאהרען קיין ארץ ישראל, בעזוכען די היילינע ערטער פון דער פערגאנגענהייט, און די יודישע קאלאניעס, די הערליכע בילדער פון דער צוקונפט.

די „יודישע אילוסטרירטע צייטונג", וועלכע האט אין דער קורצען צייט פון איהר בעשטעהען געוואונען אזוי פיעל פריינד און אנהענגער צווישען יודישען לעזער־פובליקום, וויל אויסדריקען איהר דאנקבארקייט פאר דיעזע אנהענגליכקייט, אויסשרייבענדיג אלס א בעזונדערע פרעמיע פאר איהרע יעהרליכע אבאנענטען

א בחנס'דיגע רייזע קיין אר"ץ ישראל און צוריק.

דאס רעכט אויף דיעזער פרעמיע האבען אבאנענטען, וואס אבאנירען דאס בלאט דירעקט ביי דער אדמיניסטראַ־ציע אויף א גאנץ יאהר און צאהלען איין דעם פולען אבאנע־מענטס־פרייז.

יעדער פון דיעזע אבאנענטען בעקומט א לאז מיט א נומער, און א בעשטימטען דאטום, וועלכעס וועט שפעטער בעקאנטגעגעבען ווערען, וועט שטאטפינדען א ציעהונג, און וועמעס לאז ס'וועט געוואונען, דער וועט בעקומען בחנם א

רייזע־קארטע קיין אר"ץ־ישראל און צוריק פון זייז וואהנארט אויס.

די קארטע וועט נישט האבען קיין בעשרענקטע צייט, מען וועט אויף איהר קענען פאהרען ווען מען וועט וועלען; זי וועט אויך נישט זיין אויסגעשטעלט אויף א בעשטימטען נא־מען; מען וועט זי קענען אבטרעטען וועמען מען וועט וועלען.

די רייזע וועט זיין אין עסטערייך־אונגארן דורך טריעסט, אין רוסלאנד דורך אדעס, אין רומעניען דורך קאנסטאנ־צא, אין אנדערע לענדער דורך דעם האפען, וואס איז אם נאהענסטען צום וואהנארט פון דעם געוואונער פאן לאז.

די פערלאזונג וועט געשעהען עפענטליך, אונטער טהייל־נאהמע פון בעקאנטע יודישע פערזענליכקייטען. יעדער אבא־נענט וועט אויך האבען דאס רעכט, צו זיין אנוועזענד ביי דער ציעהונג. וואס איהר צייט וועט רעכטצייט בעקאנט געגעבען ווערען אין אונזער צייטונג.

דאס רעכט אויף די לאזע האבען אויך די ביזהעריגע יעהרליכע אבאנענטען, דיעיעניגע, וואס האבען דאס בלאט אבאנירט בלויז אויף א פיערטעל אדער א האלב יאהר, קענען איצט צוצאהלען דעם רעשט און זיי וועלען עבענפאלס בעקו־מען דאס רעכט אויף טהיילנאהמע אין דער פערלאזונג.

מיר האפען, אז דיעזע פרעמיע וועט געפינען די אנערקענונג פון דעם יודישען לעזער־קרייז און וועט אונז ערמעגליכען, דיעזעלבע עפטערס צו ווידערהאלען.

די רעדאקציע.

פראצעס לאפוחין.

אין פעטערסבורג איז פאריגע וואך פארגעקומען דער פראצעס קעגען דעם געוועזענעם פאליציי־דירעקטאר לאפוחין, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען, אז ער האט עם פערראטהען די סאציאל־רעוואלוציאנערען. או זייער פיהרער אזעוו איז צוגלייך א פערט־ויענסמאן פון דער רוסישער געהיים פאליציי און ער זאגט איהר אויס אלע סודות פון די רעוואלוציאנערען.

די מעשה־אזעוו האט מיט עטליכע חדשים צוריק אויפגערעגט די גאנצע וועלט. אזעוו איז דורך עטליכע יאהר געווען דער הויפטפיהרער פון די רוסישע רעוואלו־ציאנערען און האט ארגאניזירט אלע אנפאלען און אלע טעראריסטישע טהאטען.

צו גלייכער צייט אבער פלעגט יעדען אלעס פער־ראטהען דער פאליציי, כדי די טעראריסטישע אקטען צו פערהיטען, און דאס איז אויך געווען די אורזאכע, וואס די מייסטע רעוואלוציאנערע פלאנען זענען נישט געלונגען.

לאפוחין, אלס דירעקטאר פון פעטערסבורגער פאלי־ציי־דעפארטאמענט, האט נאטירליך געוואוסט פון אט דער ראפעל־א־בייט אזעוו'ס און ער האט די רעוואלוציאנערען מודיע געוועזן, ווער אזעוו איז און וואס ער טהוט.

אזעוו איז פארגעלאדען געווארען פאר א פארטיי־געריכט אין פאריז. פאר וועלכען ער האט געמוזט זיך אבצוזאגענען פון ם פאַ־דאכט. זעהענדיג אבער אז ער שטעהט שלעכט, איז ער אין מיטען דער נאכט געלם געווארען און ביז היינט ווייסט מען נישט, וואו ער איז.

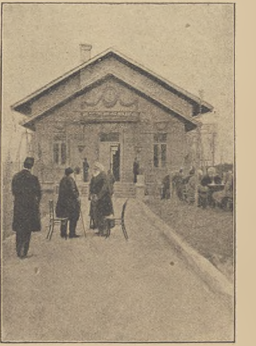

עראייגניסע אין דער טירקיי: דער שייך־אול־איסלאם פאר זיין וואהנונג.

ראנעגען איז עס ארויסגעקומען, אז לאפוחין האט איהם אויסגעגעבען און האטשי לאפוחין איז א דווריאן, א אדעלינער פון דעם העכסטען אריסטאקראציע און זיין פאמיליע פערנעמט ביים רוסישען א־על דעם גרעסטען ראנג (ער שטאמט אב פון'ם רוריק, דעם גרינדער פון רוסישען רייך), האט דאך די רעגיערונג בעשלאסען, איהם צו פערהאפטען און צו משפט'ן אהן שום ריקזיכט.

עטליכע חדשים איז לאפוחין אבגעזעסען אין אונטערזוכונג און פאריגע וואך איז פאר־געקומען זיין פראצעס.

אלס עדות זענען געווען געלאדען פיעל בעקאנטע פערזענליכקייטען, ווי דער געוועזענער מיניסטער פון אינערן פירסט סוויאטאפאלסק־מירסקי, גראף וויטע און אנדערע.

די עראייגניכע אין דער טירקיי: יונגטירקען אויף אין עפענטליכע גאסען זייערע געגנער.

די פערהאנדלונג האט געדויערט דריי טעג און ס'האבען איהר בייגעוואהנט די פערטרעטער פון די העכסטע רוסי־שע קרייזען. אבער די סענזאציעס, וועלכע מען האט ער־ווארטעט, זענען נישט געמאכט געווארען, דער פארזי־צענדער פון געריכט, סענאטאר ווארווארין, האט דעם פראצעס געפיהרט זעהר שטרענג און דעם אנגעקלאגטען נישט דערלאזט דערצעהלען זייטיגע זאכען, מען איז איבערדעם נישט געוואהר געווארען איבער דער גאנצער מעשה־אזעוו מעהר ווי מען האט שוין פריהער געוואוסט.

לאפוחין האט זיך פערטהיידיגט, אז וויסענדיג, ווי אזעוו נעמט אליין אויך אנטהייל אין פיעל טעראריסטישע אקטען, האט ער עס געהאלטען פאר זיין חוב, איהם אונשעדליך צו מאכען.

אלס לאפוחין'ס פערטהיידיגער איז אויפגעטרעטען איינער פון די טיכטיגסטע פעטערסבורגער אדוואקאטען, דער יוד פאסאווער. פאסאווער איז שוין עטליכע יאהר נישט אויפגעטרעטען עפענטליך און זיין איצטי־גע ארויסטרעטען איז געווען א געוויסע סענזאציע. מען דער־צעהלט זיך, אז פאסאווער וואלט בעקומען א האלבע מיליאן רובעל האנאראר. ווען ס'וואלט איהם געלינגען, לאפוחין צו בעפרייען. מען ווייסט אויך, אז פאסאווער נעמט נישט איבער קיין שום פערטהיידיגונג, אויב ער איז נישט זיכער, אז דער אנגעקלאגטע וועט ווערען בעפרייט.

דאס מאל איז איהם אבער נישט געלונגען. דאס געריכט האט ארויסגעגעבען פערהעלטניס מעסיג זעהר א שטרענגען אורטהייל! לאפוחין איז פערורטהיילט געווא־רען אויף 5 יאהר קאטארגע (צוואנג־ארבייט).

דאס אורטהייל האט געמאכט א גרויסען רושם. קיין מענש האט ערווארטעט אזא שווערע שטראף. מען רעכענט אבער, אז אזוי ווי לוחאפין איז א דווריאן, מוז זיין פערורטהיילונג פארגעלעגט ווערען דעם צאר צום בעשטעטיגען, און ער וועט בעגנאדיגט ווערען. אויב דיזע האפנונג וועט זיך בעשטעטיגען, וועט זיך ארויס־ווייזען שפעטער.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומר די ביל־דער פון לאפוחין און אזעוו, די צוויי פערזאנען, וואס האבען אין די לעצטע חדשים אזוי פיעל בעשעפטיגט די וועלט.

א שרפה אין באריסלאוו.

פאר צוויי יאהר האבען זיך דורך א בליץ אנגע־צינדען עטליכע פעטראלעאום־גרובען אין באריסלאוו, וועל־כע האבען געברענט דורך עטליכע וואכען און עס האט געקאסט זעהר פיעל מיה און אנשטרענגונג, דאס פייער צולעשען.

דאס זעלבע שוישפיעל האט זיך דא איצט ווי־דערהאלט, נאר אויף א ביסעל קלענערעם אופן.

דיענסטאג, דען 4 מאי געגען 10 א זייגער אבענדס האט א בליץ אנגעצינדען דעם שאכט „פ־עמיער“, איינע

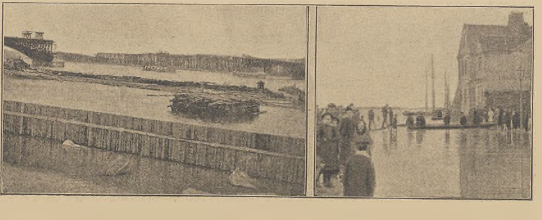

איבערשווועמונגען: בילדער פון דער איבערשוועמונג אין ווארשא.

האפיא

פאסטא דא בוציקווו — יעסט נאילעפשא מארקא.
פאסטא דא מעטאלי — אזנאנא פרזעז פאוואני פאכאווע.
זשאנראץ ושענדזשיע וויראושניע טילקא וויראבו ז נאפיסעם פירמי
S. HOF W KRAKOWIE

נאך דעם אנדערען האבען זיך אנגעצינדען די שאכטע „טראנוואלטער“, „גאפטא נו׳ 2“, „ווילנא נו׳ 2“, ערדעל־ווערקע נו׳ 7 און „ראזא“. אזוי אז אים אנדער׳ן טאג קענען אבענר איז א שטרעקע פון בערך 1500 מעטער געשטאנען אין פלאמען.

די פלאמען זענען אויפגעשטיגען אין א הויך פון 50 מעטער און מען האט זיי געזעהען מיילען־ווייט ארום און ארום.

אייניגע שאכטען האט מען באלד געקענט לעשען. ביי די אנדערע אבער איז דאס נישט געווען מעגליך און דאס פייער האט דורך עטליכע טעג געפרעט אין דער־זעלבער שטערקע.

דער שאדען איז אונגעהויער גרוים.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער א אריגינעלע אילוסטראציע פאַרשטעלענדיג די 50 מעטער הויכע פייער־וועלע, וואס שטייגט אויף פון א ברענענדיגע שאכט אין די ערשטע טעג פון דער שרפה.

די עראייגניסע איז דער טירקיי.

די ידיעות וועלכע קומען פון קאנסטאנטינאפעל, זענען נאך אלץ נישט קלאר און דייטליך. די יונגטירקען האבען געווינט מיט׳ן שוועיד אין דער האנד, זיי האבען די אלט־טירקען מיט געוואלט בעצווינגען און האלטען אב גרויזאמע געריכטע איבער זיי. אין די גאסען פון קאנסטאנטינאפעל ערריכטעט מען תליות און הענגט אויף די שולדיגע. „למען ישמעו וייראו ולא יזידון עוד“, כדי אבצושרעקען די טירקען. עס זאל קיינער פון זיי נישט מעהר וואגען אויפצוטרעטען געגען די יונגטירקען.

אבער דאס פאלק איז מיט די יונגטירקען דאך נישט צופריעדען און עס מעהרען זיך די נאכריכטען, אז אין פערשיעדענע טהיילען פון דער טירקיי גרייט מען זיך אן צו א אויפשטאנד געגען די איצטיגע הערען פון קאנסטאנטינאפעל.

לויט די נייעסטע ידיעות האבען די יונגטירקען פערהאפטעט דעם ליעבלינגס זוהן פונים געוועזענעם סולטאן אבדול האמיד, דעם פרינץ בורהאן ענאדין, ווייל זיי בעשולדיגען איהם, אז ער אינטריגירט געגען זיי און וויל ארגאניזירען א רעאקציאנערע געגענרעוואלוציע.

ווי ווייט דער פרינץ איז שולדיג לאזט זיך נאטירליך נישט וויסען. אזויפיעל אבער איז דאפון צו זעהען, אז די יונגטירקען האבען מורא פאר׳ן איינענעם שאטען און ציטערן פאר יעדער בעוועגונג פון זייערע געגנער, און דאס בעווייזט, אז באמת זענען זיי טאקי נישט אזוי שטארק ווי מען מיינט אין אייראפא.

די יונגטירקען וועלען נאך מוזען זעהר פיעל געדולד האבען. איידער זיי וועלען בעהויפטען זייער הערשאפט אין דער טירקיי.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער עטליכע אינטערעסאנטע בילדער איבער די עראייגניסע אין דער טירקיי.

איבערפאל אים אייזענבאהנצוג.

אויף דער רייזע פון פראנקפורט קיין וויעזבאדען איז קירצליך געפאהרען די פרוי עווא הערמאן. די דאמע איז אליין געזעסען אים אייזענבאהנקופע פונים אבענד־שנעלצוג.

געגען 11 א זייגער ביי נאכט, ווען דער צוג איז געווען אים שנעלסטען גאנג, עפענט זיך פלוצים די טהיר פון איהר קופע און ס׳שטירצט אריין א פערמאסקירטער מאן, האלטענדיג דער דערשראקענער פרוי א רעוואלווער קעגען פנים.

דער פערמאסקירטער פאדערט זי אויף, איהם צו געבען דאס געלד, וואס זי האט ביי זיך, ווען נישט, וועט ער זי דערשיעסען.

האלב־טויט פאר שרעק איבערגיבט זי איהם איהר געלדטעשיל מיט 170 מארק. ער נעמט עס צו, ציעהט אבער ארויס צוויי שטריק פון דער קעשינע און וויל זי בינדען, כדי זי זאל נישט קענען ציעהען דאס נאטהסיגנעל און אלארמירען דעם צוג.

ערשט ווען זי בעט איהם מיט טהרערען, ער זאל אבלאזען פון איהר אין שווערט, אז זי וועט נישט רופען קיין הילף, לאזט ער אב פון איהר.

אזוי פלוצים, ווי ער איז געקומען, אזוי פלוצים פערשווינדעט ער פונים קופע און שפרינגט אראב פון דעם שנעל פאהרענדען צוג.

ביי דער נאהענסטער שטאציע מעלדעט די בערויבטע דעם פאל ביים פערזאנאל. אבער זי קען נישט געבען קיין שום בעשרייבונג פון דעם רויבער און אלע נאכפארשונגען פיהרען צו קיין שום ציעל. ער איז פערפאלען ווי א שטיין אין וואסער.

גאסטשפיעל אין לעמבערגער יודישען טהעאטער: ה׳ מייזעל.

מיר ברענגען אין אינזער היינטיגען נומער א אריגינעל בילד, פארשטעלענדיג דעם מאמענט, ווען דער פערמאסקירטער מאן איבערפאלט די דערשראקענע פרוי.

גאסטשפיעל אין לעמבערגער יודישען טהעאטער.

אין לעמבערגער יודישען טהעאטער טרעט איצט אויף אין עטליכע גאסטשפיעלע דער בעריהמטער נעוו־יארקער שוישפיעלער ה׳ מייזעל. אלע זיינע אויפטריטע זענען געווען בעגלייט פון ערפאלג. האטשי דאס „רעפערטואר“ איז צו מאל נישט געווען ריכטיג צוגעשניטען פאר אזא ערנסטען שוישפיעלער, האט ער דאך פערשטאנען זיך צוזו׳ן איהם צוצופאסען און די ראלען אזוי צו שפיעלען, אז דאס פובליקום איז תמיד געווען צופריעדען. ה׳ מייזעל איז אין אמעריקא געשטאנען אונטער דער השגחה פונים בעקאנטען טהעאטערדירעקטאר ה׳ אדלער און ביי איהם האט ער זיך אויסגעארבייט צום בעריהמטען שוישפיעלער.

ה׳ מייזעלס, וועמענס בילד מיר ברענגען אין אונזער בלאט, איז געבוירען אים יאהר 1866 אין אדעס, אים 18-טען לעבענס־יאהר, ווען ער האט בעענדיגט דאס גימנאזיום האט ער זיך געווארפען אויף דער שוישפיעלקונסט. ער איז אויפגעטרעטען אין יודיש־רוסישע טרופעס. באלד האט ער גענומען אוועקוואַרפען דעם בערוף און איז איינגעטרעטען אלס ביכהאלטער אין א אדעסער לעדערפירמא. אים יאהר 1890 איז ער געקומען קיין נעוויארק. יואו ער האט גענומען ווערען א געוועהנליכער שאַפּאַרבייטער. ערשט אים יאהר 1895 איז ער ווידער געווארען אקטיאר. ביז היינט איז ער שוין 14 יאהר בערופסשוישפיעלער. דאפון איז ער געוועזען אונטער דער דירעקציאן אדלער 3 יאהר; אונטער דירעקציאן קעסלער 4; אונטער דירעקציאן ב. טאמאשעווסקי 4 יאהר און אין די לעצטע יאהרען ווידער ביי אדלער׳ן.

דינסטאג דעם 18-טען מאי. איז געווען די לעצטע געזעגנונגס־פארשטעלונג. אלס אויסדרוק פון אנערקענונג האט איהם דאס פובליקום בעווארפען מיט בלומען אין קראנצען.

E. K.

ליטעראַרישע נייעס.

דער בעקאנטע יודישע שריפטשטעלער אברהם רייזען איז צוריקגעקומען פון אמעריקא און געפינט זיך איצט אין קראקא.

די ערסטע און גרעסטע

דאמפף־וועשעריי

קראקוי, גראבלע־פלאץ נו׳ 21.

פיליאלען:

גראדגאסע נו׳ 9-11.

האטעל מיללער,

דיעטעלסגאסע 35.

לאנגעגאסע נו׳ 20.

טעלעפאן נו׳ 896a און 896b.

ערלויבט זיך דעם פ. ט. פובליקום בעקאנט צו געבען, אז זי האט די העכסטע אויסצייכנונגען „גראנד פריקס“ אויף דער היגיענישען־אויסשטעלונג אין פאריז, און אויף דער אויסשטעלונג אים קריסטאל־פאלאסט אין לאנדאן.

דורך דער פערבעסערונג פון איהר בעטריעב און אומבאָץ האט דיעזע פירמא געקענט טריאמף דער אלגעמיינען טהייערונג, פערבילינערען איהרע פרייזע, אזוי אז זי איז איצט די

ביליגסטע אים גאנצען לאנד.

פאר א קראגען	4 ה.	א העמד	24 ה.
פאר א דאפעלקראגען	6 „	א פאאר וויסע פארהענגע	1 ק.
פאאר מאנשעטען	8 „	א פאר קרעמע פארהענגע	1·20 „

עס ווערט אויך בעזונדערס די אויפמערקזאמקייט פון דעם פ. ט. פובליקום געלענקט אויף די פארהענגע־אפּרעטור פון דיעזער פירמא. אין וועלכער די פארהענגע ווערען נישט צעריסען דורך׳ן אויסשפאנען און אויפשלאגען אויפ׳ן ראהמען, ווי ביי די אנדערע וועשערייען.

די פירמא האט 50 פיליאלען אין גאליציען, מעהרען און שלעזיען.

הומאר און סאטירע.

פון י. קור, פשעמישל.

א מיטעל צו מיוז

א רייזענדער וועלכער איז געוועזען בעקעסטיט א פאאר טאג אין א האטעל, האט איהם דער האטעליער פארין אבריייזען, דערלאנגט א רעכנונג אויף 13 פלארין מיט קרייצערס. איהם האט די טייערע בערעכנונג בעטראפען, נישט האבענדיג — אבער — א אנדערע ברירה, האט ער דעם בעטראג — לויט וואונש — בעצאהלט. אלס ער האט זיך געזעגענט, האט איהם דער האטעליער געבעטען, אז ביי געלעגענהייט אין דיזע שטאדט נאכאמאל צו זיין זאל ער ביי איהם לאזשירען. — אמת — האט דער רייזענדער געזאגט. — ביי אייך וואלט זעהר גוט געווען צו לאזשירען, נאר מ'קען אבער א נאכט קיין אויג צומאכען, דורך דעם קלאפען פון די עכברים. — וואס פאר א מיטעל האט איהר דערצו? — האט דער נאסטאוירט נייגיעריג געפרעגט? — א בעריהמט מיטעל קאן איך אייך געבען! אך! איך וועל אייך תמיד דאנקבאר זיין! זאגט מיר, איך בעט אייך, האט דער ווירטה מיט ערדענטהייט פערלאנגט. — ווייזט זיי אייער רעכנונג אט וועט איהר זעהען, ווי זיי וועלען פון אייך אנטלויפען ווי פאר א קאטער...

א נוטער איינפאל.

א יונגע־מאן האט זיך בעקלאגט פאר א ר׳ב אז זיין שווער — דער דארפסמאן — האט נישט געהאלטען די הבטחה, וואס ער האט איהם צוגעזאגט קודם החתונה. „וואס האט ער אייך פערשפ־אכען? האט דער ר׳ב געפרעגט — ער האט מיר צוגעזאגט קעסט און נישט נעגעבען. נעגעבען האט ער מיר א קוה, און תיכף ומיד צוגענומען, והעולה על כלנה, ער האט מיר גוט אנגעקלאפט די ביינער! ע״פ דית האט דער רב געזאגט: ברויך ער אייך בעצאהלען 24 גולדען. — וואס פאר א מין חשבון איז דאס? האט דער יונגערמאן געפרעגט. די הלכה שטעהט בפירוש אין די קרבנות: „הקשט שנים־עשר“. פאר די קעסט 12 ר״כ, „וקילופה שלשה“ פאר די קלעפ 3 ר״כ, „וקינמון תשעה“ פאר די קיהצונעמען 9 ר״כ. איז אלזא דער סך־הכל 24 ריינישכסף...

א קל־וחומר.

א ישיבה־בחור האט אמאל געזאגט: מה־דאך אז מען לעגט זיך אויף איין פעדער איז הארט... פשיטא, אז מ׳לעגט זיך אויף א סך פעדערן איז דאך בוראי הארט. איז נישט פשוט א שטות וואס מ׳שלאפט אויף קישענס מיט פערענים...

א ממה־נפשך.

א ישיבה־בחור האט אמאל ביינאכט אויפ׳ן געלעגער געהערט א שארכעריי. האט ער בנשימה־אחת געשריגען: פשיק! פשיק! גיוואלד! גיוואלד! שמע ישראל: שמע ישראל!... אלס מ׳האט איהם געפרעגט די כונה פון די ווערטער, האט ער געענטפערט מיט א גמרא־ניגען: „ממה נפשך“ איז דאס געוועזען א קאץ... פשיק פשיק! איז דאס געוועזען א גנב: גיוואלד! גיוואלד! איז דאס געוועזען א שד: שמע ישראל!

כצפיחית בדבש.

א מלמד האט געלערנט מיט א יונגעל די „סדרה בשלח“; כצפיחית בדבש, אזוי ווי אין האניג. ווי אזוי איז דער טייטש כצפיחית אליין? האט דאס יונגעל געפרעגט. גראבער יורקע! האט זיך דער מלמד צעשריגען, וואס ווייסט דו נישט? כצפיחית־כדבש ווי אין האניג! דאס איז דאך אבער צוויי בעזונדערע ווערטער? האט דאס יונגעל געפרעגט? אוי די איוואן שט... וויפיעל מאל זאל איך דיר זאגען? דו האסט געלערנט, אז בשעת די יודען זענען ארויס פון מצרים, און זיי זענען געוועזען 40 יאהר אין דער מדבר האבען זיי געגעסען „מן“ וואס האט געהאט א טעם „כצפיחית בדבש“, מילא דאס אליין ווייס איך, האט דער תלמיד געזאגט, איך פרעג דאך אייך אבער די בעדייטונג פון כצפיחית זעלבסט! — אוי, האט דער מלמד פארקנייטשט דעם שטערן, דו פרעגסט מיך כצפיחית אליין? אט אזוי רעד! וועל איך דיר זאגען. כצפיחית?? כצפיחית?? האט דער מלמד געקלערט. מוז עפעס זיין א מין „צפיחית־לי“ וואס דאס וואקסט אין די ווארימע לענדער...

בעשווינדעלט.

קויפער: פערד־גנב! דו האסט מיך בעשווינדעלט, האסט מיר א בלינד־פערד פערקויפט?

הענדלער: וואס האסטו געוואלט, ער זאל לעזען צייטונג.

א גרויסער פרייז.

ערשטער גנב:	וואו האסטו דערטאפט אזא שעהנעם ראק?
צווייטער:	ביי א פעדלער.
ערשטער:	וויפיעל קאסט ער דיך?
צווייטער:	פיער וואכען געפענגניס...

א פלאש־וואסער.

די וועלט דערצעהלט: אז עזור מארשאליק האט אמאל געפראוועט א חתונה ביי זיין טאכטער. אלס ס׳איז געקומען צום עסען האט ער אנידער געשטעלט אויף׳ן טיש א פלאש וואסער. אלס דער עולם האט געפרעגט פאר וואס ר׳האט אנידער געשטעלט א פלאש־וואסער, האט ער זיי ערקלערט: בעת איך בין געגאנגען קויפען פלייש האט מיר דער קצב געזאגט, ער האט פלייש נאר שמאלץ׳. נו האב איך מיך בערעכענט מסתמא איז דאך שמאלץ בעסער. איך נעה קויפען שמאלץ, זאגט דער קרעמער: עפיס א שפאס, איך וועל אייך געבען שמאלץ לויטער בוימעל. ביז איך שוין געגאנגען קויפען בוימעל. זאגט דער סוחר: איך האב בוימעל נאר וואסער. מסתמא — האב איך געטראכט — איז וואסער דאס בעסטע, לכן האב איך געשטעלט א פלאש וואסער...

גראטולאציע.

מענדל מערמעלשטיין אונד פרוי גראטוליערען הערצליך דוד מערמעלשטיין צו זיין פערלאבונג מיט פרל. ראזא קלונמאן אוים טורקא.

הנני מברך בברכת מזל את ניסי דוד מערמעלשטיין לארוסיו עם העלמה ראזא קלונמאן מטורקא.
עבער דוד פיקסלער.

פרעמיעם

פאר די אבאנענטען פון דער

„יודישען אילוסטרירטען צייטונג“.

א) ווער עס אבאנירט די „יודישע אילוסטרירטע צייטונג“ דירעקט ביי דער אדמיניסטראציע אין קראקא וועניגסטענס אויף א האלב יאהר, אריינשיקענדיג דאס געלד אים פאראויס, בעקומט די נאכשטעהענדע 15 העפטע פון דעם בעריהמטען, האכשפאנענדען דעטעקטיוו־ראמאן „מאקס שפיצקאפף“ (יודישער שערלאק האלמעס), וועלכע קאסטען צוזאמען 3 קראנען, בלויז

פאר 1 קראנע.

(חוץ 30 העללער פארטא)

יעדעם העפט ענטהאלט א גאנצען אבגעשלאסענע האכשפאנענדע ערצעהלונג, קיין פארטזעצונג, מיט א שענער אילוסטראציע.

די העפטע ענטהאלטען פאלגענדע ערצעהלונגען:

1) גערויבט צו דער שכה...
2) באנקנאטען פעלשער.
3) עלילת דם...
4) א רעטהזעלהאפטער מארד.
5) דער שמוגגלער...
6) דאס געפעלשטע טעסטאמענט.
7) דער שפיאן.
8) דער מערבען הענדלער.
9) דער באנק־איינברעכער.
10) די קינדער־מערדערין.
11) דער טויטען־גרעבער.
12) דאס געהיימניס פון א מיליאנער.
13) די דערטרונקענע כלה.
14) דער מיסיאנער.
15) די נאכטוואנדלערין.

ב) אנשטאט דיזע העפטע קען מען אויך בעקומען די פאלגענדע וויכטיגע ספרים פון דעם גרויסען ודישען געלעהרטען דר. ש. רובין:

א) תהלת הכסילים, ב) ספור יצירת העולם, ג) שני לוחות הפילוסופיה.

וועלכע קאסטען 4 קראנען, בלויז

פאר 1.50 קראנע.

(חוץ 30 העללער פארטא)

ג) ווער עס אבאנירט די „יודישע אילוסטרירטע צייטונג“ אויף א גאנץ יאהר און בעצאהלט אים פאראויס, בעקומט ענטוועדער די 15 העפטע מאקס שפיצקאפף אדער די ספרי דר. רובין

גאנץ אומזיסט.

די אבאנענטען ברויכען נאר צו שרייבען, וועלכע פרעמיע זיי ווינשען: האלב יעהריגע אבאנענטען ברויכען גלייכצייטיג צוצושיקען דאס געלד פאר דער פרעמיע.

Graetz

Gesch. d. Juden 13 Bde
Meyer's u. Brockhaus Konvers. Lexika 19 8,
Brehm's Tierleben,
Kaufm. Bibliothek,
Spamers ill. Weltgesch.
Fremdwörterbücher.
Wörterbücher in allen Sprachen.
Literaturgeschichte,
Samtl. Klassiker,
Handels- u Sprach-Wissenschaften etc.

Alles in neuester Auflage u. in Prachtbänden gebunden liefert gegen Monatsraten v. K. 3 aufwarts

A. Weissmann,
Podgórze (Galiz.)

Kaufm. Fern-Unterricht!

בוכפיהרונג (אללע סיסטעמע) האנדעלסקארעספאנדענץ, דייטשע או. פאלנישע שפראכלעהרע, קויפמ. רעכנען, האנדעלס- או. וועכסעלרעכט, ווארענקונדע, געאגראפיע, שענשריבען, עספעראנטא - וועלטשפראכע, וועלטסגעשיכטע, קאנטארפראקסיס, סטענאגראפיע (אללע סיסטעמע) א. ז. וו. קאן יעדערמאן אהנע בעזאנדערע פארקענטניססע אים בריעפליכען וועגע אונד אין קורצער צייט גריגדליך ערלערנען. — ביי גלייכצייטיגער טיילנאהמע אן 4 לעהרפעכערן,

Stenographie gratis

האנאראר מעסיג, — ערפאלג גאראנטירט!

Gründl. briefl. Ausbildung zum tüchtigen Kaufmann

אנפראגען נור געגען רעטורקארטע, פראספעקטע א 15 העלער, פראבעבריעפע K. 1.50 פראנקא.

Erstes commerzielles Unterrichts-Institut.
Abteilung für briefl. Unterricht

A WEISSMANN, Podgórze-Krakau 37.

Mineralwasser!

En gros-Versand! Export nach Russland und Rumanien!
Directe Verbindungen mit den Quellen!!
Nähere Auskunft und Preise gratis und franko!!
1) **N. Traums Sohn, Tarnów,** (Galizien).
2) **N. Traums Sohn, Kraków,** Dietelsg. 46. Tel. 869.
Gründungsjahr 1864.

ברוכבענדער

ספעציאליסט אין באנדאזשען-פאבריקאציאן
פאכמאן זייט 25 יאהרע

Ant. M. Mirkiewicz w Krakowie Mostowa l. 4

עמפפיעהלט אן לייסטען-ברוך ליידענדען פערזאנען ברוכבענדער אייגענער או סארבייטונג וויא איך בויכבינדען בעסטער קאנסטרוקציאן, הויכפרייזא -- בענדער אהנע שנאללען אייגענער ערפינדונג, דיא דען פאציג האבען, ראס זיא קיינע שמערצען פעראורזאכען. פיר פערזאנען ביא וויט פארבגעשריבענען צוזטאנדע האט ער אם לאנגער רעכט-מעסיגע שוטצבענדער.

עס ווערדען אויך אויפקלערונג וועגען דער אנוועגדונג: דעס באנדעס ערטהיילט, וואס פיר אנגענעהמע אין נייסען פארטהייל האט דא עס צור היילונג פיהרט אונד דאס אונטער גאראנטיע.

העברעאישער פערנאונטערריכט.

דורך מיינע 32 קנסטפאלע העברעאישע אונטערריכטס-בריעפע וועלכע איינען נייסען טהייל דער העברעאישען ליטעראטור אין פראזא אונד פאעזיע אונד די נאגצע גראמאטיק אין פיר שיערענען איבונגען ענטהאלטען קאן יעדערמאן דיא העברעאישע שפראכע אין קורצער צייט לייכט אונד גרינדליך אין ווארט אונד שריפט ערלערנען, האבע דונדערטע ראנקזאגונגען פאן שילערן.

פראספעקטע גראטיס. פראבענומער 1 קראנע אין מארקען, אויך אויסלענדישע

S. Walkowski, Krakau, Miodowa 16

איין 8 פפערדיגער גאז-מאטאר

(סיסטעם לאננען עט וואלף) אין נוטעם צושטאנדע זאפארט ביליג צו פערקויפען. אויסקונפט אין דער רעדאקציאן דיעזעס בלאטעס. אונטער „באטאר".

Lecznica chirurgiczna Zakład Roentgenowski
Dr. Artura Frommera

Godziny ord. 9—11 przedpoł. 3—5 popoł.
Kraków, Tomasza 18. Róg ul. Floryańskiej
Telefon Nr. 81.

ווער פראבט דער לאבט.
מאנדליכט
אין ... איין וואונדער ...

איבער די גאנצע וועלט פערברייטעט.

ליכטעט אויטאמאטיש, מהאטזעכליך אהנע יעדען ברענשטאף, דאהער אים געברויך פאלשטענדיג קאסטענלאז. גענצליך אונגעפעהרליך אונד גערוכסלאז. דויערנדע גאראנטיע.

פרייזע		M.	I.	II.	III.	VI.
	גרעסע:	M.	I.	II.	III.	VI.
	קראנען:	3·60.	4·80.	7·—	11·—	16·—

אינקלוזיווע פערפאקונג אונד פראנקא. אויסלאנד פארא יגזענדונג דעס בעטראגעס אין באאר אדער בריעפמארקען.

A. Seib jun. Warnsdorf 53/337 Böhmen

MONDLICHT das Wunder der Chemie

muß ich haben! Erster und letzter Gedanke jeder Hausmutter, jedes Junggesellen.

Mondlicht ist ein sinnreic ... ter, praktische ... chemischer Leuchtkörper tatsächlich dauernd, völlig **kostenlos** leuchtet u. sich niemals durch Gebrauch abnützt.

Mondlicht ... g geruchsl... ngefährlich, gift- und phosphorfrei, entwickelt keiner- ... Wärme und braucht keinerlei Brennstoff.

Mondlicht leuchtet sehr intensiv in wunderbarem Schein, tadellos selbsttätig und braucht ...

Garantie: Zurücknahme und sofort Geld retour.

MONDLICHT-Modell	M	I	II	III	IV
PREISE: Kronen	3.60	4.80	7.—	11.—	16.—

franko ... g ... Betrages oder Nachnahme vom Erfinder und alleinigen Fabrikanten

MODELL II.

A. Seib jun., Warnsdorf 53/337 (Böhmen)

Referenzschreiben: HERR A. O. in J. schreibt: Ersuche höfl., mir per Nachnahme das Mondlicht und zwar Modell II zu senden. Modell I besitze ich bereits u. bewährt sich dasselbe vorzüglich. — HOCHWÜRDEN HERR P. L., KOOPERATOR in E. schreibt: Habe bei einem meiner Kollegen einen von Ihnen gelieferten Mondlichtapparat gesehen und hat mir derselbe gut gefallen. Bitte, mir einen solchen senden zu wollen, Betrag folgt per Postanweisung. — FRAU A. W. in L. schreibt: Sendung richtig erhalten und freue mich des Nachts über die Leuchte. Der Zweck ist damit erreicht, ich finde die Streichhölzer sogleich. Ich wünsche, daß Sie gute Geschäfte machen. — FRAU GRÄFIN M. in K. schreibt: Wir haben das nette Mondlicht erhalten und sind entzückt von der lilaleuchtenden Scheibe. Der Apparat ist so hübsch, daß ich gern mehrere gekauft hätte. — HERR H. K. in N. schreibt: Ich bin im Besitze des gesandten Musters und war das Resultat überraschend. Ersuche Sie höflichst mir . . . .

Modell M

עפילעפסיע.

ווער עס אן פאללזוכט, קרעמפפען א. אנדערע נערוועזען צושטענדען לײדעט, פערלאנגע בראזשירע דאריבער. ערהעלטליך גראטיס א. פראנקא דורך די

Privil. Schwanen-Apotheke. Frankfurt a. M.

MARKA OCHRONNA

Cacao Hoff

Przewyższa wszystkie dotychczasowe marki.
JanaHoffa fabryka czekolady i kakao WIEDEŃ-STADLAU.

זאדאוואסער־מאשינען

קיפפער־
צילינדער,
סיפאן
אונד
לימאנאדען־
פלאשען

ליפערט

Brückenstein Lemberg, Panieńska 15.

ביללינסטע בעצוגסקוועללע
פיר מאשינען־קויפער

העקסלער, פאטצמיהלען, האנד- אונד געפעל-דרעשמאשינען, געפעל אונד אללער ארט לאנדווירטשאפטס-מאשינען, זאוויע נעהמאשינען, פאהררעדער אונד וואש-מאשינען אללער ארט פאן פערשיעדענע פאבריקאטע, זינד נענען קאנקורירענדע פרייזע אונד קאנדיציאנען, צו האבען ביא:

H. L. Kern, Posada Olchowska bei Sanok

אללע מאשינען-הענדלער די פער פעסטע רעכנונג קויפען, זאוויע קאמיסיאנערע אונד פערטרעטער קענען זיך פערטרויענספאלל אן אונטערצייכנעטע פירמא ווענדען.

Spezial-Verkehr nach Süd-Russland.
N. Katzner, Spedition u. Kommission
Podwoloczyska, Woloczysk, Brody und Radziwilow
Feste Durchfrachten von und nach Russland.
Export von Holzwolle, Eierkistenbrettern u. Sensenwetzsteinen
Steinkohlen, Antracit und Koks.
Tee in Originalpaketten mit kais. russ. Kronsbanderolle.

אנאנסען אין דער „יודישען אילוסטרירטען צייטונג" האבען דען גרעסטען ערפאלג.

לעצטע דריי פארשטעללונגען.

ריעזענצירקוס געברידער ווילאנד (פּאָרמאַלס ערנסט רענץ)

אין קראקוי, דיעטעלסגאססע (נעבען דעז שולבאראקען).

מיטוו. ד. 19 מאי 8 א זייגער אבענדס, דאנערסטאג 20 מאי 4 א זייגער נאכמיטאג און 8 א זייגער אבענדס

לעצטע גרויסע אבשיעדס־פארשטעלונגען מיט אינטערעסאנטען פראגראם.

Odznaczona na Wystawie Jubileuszowej we Lwowie w październiku 1908.

najwyższem odznaczeniem Grand Prix

Pierwszy krajowy, hurtowny i częściowy

Skład Gramofonów

Józefa Wekslera

we Lwowie	w Krakowie
Sykstuska 2	Grodzka 71
Telefon 2039/II	obok Wawelu

Jeneralne zastępstwo
Towarzystwa Ack. Gramofonów
z marką »PISZĄCY ANIOŁEK«

TRADE MARK
GRAMMOPHON

poleca swoje stanowczo bez szmeru najlepiej grające Gramofony, oraz płyty zmarką »Piszący Aniołek«, uznane przez pierwszorzędnych znawców za najlepsze i najtrwalsze.

20.000 płyt polskich, ruskich i żydowskich zawsze na składzie. **20.000**

KORZYSTNA WYMIANA PŁYT

Części składowe i warsztaty reparacyjne na miejscu

Gramofon koncertowy z 10 płytami 60 K.

Przeróbka lub zamiana Pathefonów na gramofony, oraz wielki wybór Pathéfonów i płyt.

Cenniki darmo i opłatnie.

גינסטיגע געלעגענהייט.

פאו איינער זילבער עם בינא-זילבער פאבריק בין בעאויפטראגט איהרע ערצייגניססע צו סאנקורענצפרייזע ופארט /אם צו שלאגען. פערקויפע ראהער 2 לייכטער 21 צמ׳ם הויך 4 מר, — 32 צמים 5.20 קר. 36 צמ"ט 5.70 קר — 2 לייכטער געפרעסט קוואדראט 30 צמ׳ט 7 20 כר. — 36 צמ"ט 9.50 קר. — בערלינער פאטאז נומר 421 בלאס 15.50 קר, — נאבעל, טעסער לעפפעל פער שטיק 1.05 קר.— קאפפע־לעפעל 50 הלר, פרובט־קערב 2 קר. — פאסטעל דאפפעלט 1.30 קר. — נעוויר־צראזע 1.10 קר. — 2 פאטענט קערצענהעלטער 60 הלר. זילבער פוטצפולווער 20 הלר.

קידוש בעכער עכט זילבער אמטליך פונצירט 4.50 קר. — ליקערבעכער זילבער 1.40 קר — דאפפערט ואלצפאסטעל זילבער 8.50 קר. — זילבער עסבעשטעק 9 הלר. פער גראם ליכטער זילבער 10 ביז 11 הלר. פער גראם. צוקערצאנגע זילבער 3.85 ק. פאטענט ראסקאסף איהר נאראנטירט מיט קעסטע פערגאלדעט 3.20 קר. פארניטורען פיר אוהרמאכער. ווירד ביא געלעגענהייט צום ענגראפרייז קאסטענלאז בעזארגט. פערזאנדט פער נאכנאהמע

G. KAPELUSZ, PODGÓRZE Nr. 3.

ניכט קאָנפענירענדעס ווירד רעטור גענאממען, נעגען היעזיגע רעפערענצען אויך אהנע נאכנאהמע

אלטער הארנער

קאנצעסיאנירטער שטיינמעטצמייסטער

לאגער פון מצבות

אויס מארמאר, גראניט און סיעניט.

A. HORNER Krakau, Methgasse 37.

וויר עמפפעהלען ביליג לאזע

נעגען מאנאטליכע טהיילצאהלונגען, פאן 3 ביז 200 קראָנען [illegible]

שפּיעלרעכט ואפארט נאך ערלאג דער ערסטען ראטע

צור ציעהונג פאם 1 יוני עסטער. קרעדיט לאזע פאם יאהרע 1858 37 a 16 K.

טירקישע 400 פראנקס לאזע 38 a 6 K

צור ציעהונג פאם 1 יולי.

וויענער קאממונאל לאזע 38 a 17 K הויפטטרעפער צו 30.0000 K

„Mercur-Wechselstube“ Brüder Eibenschutz

אין **Krakau**, רינג 5.

Zjednoczone austryackie akcyjne towarzystwo żeglugi parowej

„Austro-Americana“

Regularna i bezpośrednia komunikacya z Austryi do Ameryki, Kanady i t. d.

Rozkład jazdy.		Ceny jazdy z Krakowa:		
a) z Tryestu do Now. Yorku:		I. klasy	II. klasy	III klasy
Argentyna	24 kwietnia	k 431·40	k 330·10	k 208·80
Alice	8 maja	» 431·40	» 330 10	» 208·80
Laura	15 maja	» 431·40	» 330 10	» 208·80
Oceania	22 maja	» 431·40	» 330·10	» 208·80
Martha Washington	29 maja	» 431·40	» 355 10	» 223·80
Argentyna	12 czerwca	» 431·40	» 330 10	» 208 80
Alice	26 czerwca	» 431·40	» 330·10	» 208 80
Laura	3 lipca	» 431 40	» 330 10	» 208·80
Oceania	10 lipca	» 431·40	» 33..10	» 208·80

Dla pasażerów jadących przez Nowy-York do Kanady obniżają się powyższe ceny o K. 20·—

Ceny zawierają już amerykański podatek.

b) z Tryestu do Argentyny przez Rio de Janeiro:				
Zofia Hohenburg	19 maja	k 881·40	k 655·50	k 138·80
Franceska	30 czerwca	» 881·40	» 655·50	» 138·80
Zofia Hohenburg	4 sierpnia	» 881·40	» 655·50	» 138·80
Cena międzypokładowa Kraków — Rio de Janeiro				» 138·80

Zmiany zastrzega się.

Jeneralna Ajencya dla Galicyi i Bukowiny i sprzedaż kart okręgowych

Goldlust i Spółka

Kraków, ul. Lubicz l. 7.

naprzeciw dworca kolejowego

Lwów, ul. Na Błonie l. 2. — oraz wszystkie prowincyonalne ajencye

Biuro spedycyjno-komisowe. Zastępstwo Austryackiego i p. »Lloydu«.

„Muzyka“

Podgórze, Rynek

Gmach Magistratu

Fabryczny skład orkiestryonów, gramofonów i pathefonów, oraz płyt najnowszych zdjęć, po cenach konkurencyjnych także na dogodne spłaty miesięczne.

Katalogi gratis i franko.

Wysyła na prowincyę uskutecznia się odwrotną pocztą.

Wydawca: M. Fischer. — Odpowiedzialny redaktor: J. Kreppel. — Drukarnia Józefa Fischera w Krakowie.